ΑΠΟΘΗΚΗ

ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ, 1844. [ΑΡΙΘ. 86.

ΣΥΜΜΙΚΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ. Ἀριθ. 1.

ΒΕΛΙΣΑΡΙΟΥ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΒΑΝΔΙΛΩΝ.

ὅΤΕ ὁ Ἰουστινιανὸς ἀνέβη ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως (527), οἱ Γότθοι καὶ οἱ Βανδίλοι ἦσαν ἤδη καθιδρυμένοι ἐν Εὐρώπῃ τε καὶ Ἀφρικῇ· —ἡ Ῥώμη πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν εἶχε καταστραφῆ διὰ τῶν ὅπλων τοῦ Γιζερίχου. Ὅθεν, κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, οἱ ἡγεμόνες τοῦ Βυζαντίου ἐκράτουν μόνοι τὸ Ῥωμαϊκὸν σκῆπτρον· ἀπῄτουν δὲ, ὡς νόμιμον κληρονομίαν αὐτῶν, ὅσας ἐπαρχίας εἶχον καθυποτάξειν οἱ Ὕπατοι, ἢ κυριεύσειν οἱ Καίσαρες, καὶ περιέθαλπον τὴν ὑψηλὴν ἰδέαν τοῦ ν' ἀπαλλάξωσι τοὺς ἐν τῇ δύσει πιστοὺς ὑπηκόους των ἐκ τῆς καταδυναστείας τῶν αἱρετικῶν καὶ βαρβάρων. Τὸ σχέδιον τοῦτο ὀπωσοῦν ἐξετέλεσεν ὁ Ἰουστινιανός. Τὴν πρώτην πενταετηρίδα τῆς βασιλείας του, ἀκουσίως ἐπολέμει δαπανηρὸν καὶ ἀνωφελῆ πόλεμον κατὰ τῶν Περσῶν· τελειώσας δὲ τοῦτον, ἢ μᾶλλον ἀγοράσας τὴν εἰρήνην διὰ μεγάλης χρηματικῆς ποσότητος, 440,000 λιτρῶν στερλινῶν, διεύθυνε τὴν προσοχήν ἑπομένως εἰς τοὺς ἐν Ἀφρικῇ Βανδίλους.

Τὸν Ἱλδέριχον, νόμιμον διάδοχον τοῦ Βανδιλικοῦ βασιλείου τῆς Ἀφρικῆς, εἶχε καθαιρέσει τοῦ θρόνου ἅρπαξ τις, Γελίμερ ὀνομαζόμενος, καὶ, τὸ δεινότερον, ἐκράτει αὐτὸν κατάκλειστον ἐν φυλακῇ μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ του Ὁάμερος. Ἀλλ' ὁ Ἰουστινιανὸς, φίλος ὢν ἰδιαίτερος, ἐκηρύχθη καὶ προστάτης δημόσιος τοῦ Ἱλδερίχου. Διὰ πρώτης καὶ δευτέρας πρεσβείας ἐνουθέτησε τὸν ἅρπαγα νὰ μετανοήσῃ τοῦ ἐγκλήματός του, ἢ τοὐλάχιστον νὰ λείψῃ πάσης περαιτέρω βιαιοπραγίας· νὰ σεβασθῇ τοὺς νόμους τῆς συγγενείας καὶ διαδοχῆς, καὶ ν' ἀφήσῃ ἀσθενῆ γέροντα νὰ τελειώσῃ τὸν βίον ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Καρχηδόνος, ἢ ἐν τῷ παλατίῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τὰ πάθη ἢ καὶ ἡ φρόνησις τοῦ Γελίμερος ἠνάγκασαν αὐτὸν ν' ἀποβάλῃ τὰς ἀπαιτήσεις ταύτας, καθὸ μάλιστα ἀπειλητικῷ καὶ προστακτικῷ τόνῳ προφερομένας· ἐδικαίου δὲ τὴν φιλοδοξίαν του διὰ λόγων ἀλλοτρίων τῆς Βυζαντινῆς αὐλῆς, διϊσχυριζόμενος ὅτι λαὸς ἐλεύθερος ἔχει τὸ δίκαιον νὰ καθαιρέσῃ ἢ καὶ νὰ κολάσῃ τὸν ἡγεμόνα του, διὰ τὴν μὴ ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος. Μετὰ τὴν ἄκαρπον ταύτην ἐπίπληξιν, ἐλάμβανεν ὁ δέσμιος μονάρχης πολὺ αὐστηροτέραν μεταχείρισιν· ὁ ἀνεψιός του ἐτυφλώθη, καὶ ὁ σκληρὸς Βανδίλος, πεποιθὼς εἰς τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπόστασιν, ἐχλεύαζε τὰς ματαίας ἀπειλὰς καὶ τὰς βραδείας ἑτοιμασίας τοῦ αὐτοκράτορος τῆς ἀνατολῆς. Ὁ μὲν Ἰουστινιανὸς λοιπὸν ἀπεφάσισε ν' ἀπαλλάξῃ τὸν φίλον του· ὁ δὲ Γελίμερ νὰ διατηρήσῃ τὴν ἁρπαγήν του.

Ἡ περὶ τοῦ Ἀφρικανοῦ πολέμου φήμη ἦτον εὐάρεστος εἰς τὸν κενόδοξον μόνον καὶ ὀκνηρὸν ὄχλον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, οἵτινες ὡς ἐκ τῆς πενίας αὐτῶν δὲν συνεισέφερον, καὶ ὡς ἐκ τῆς δειλίας δὲν ἐξετίθεντο εἰς στρατιωτικοὺς κινδύνους. Ἀλλ' οἱ συνετώτεροι πολῖται, οἱ κρίνοντες περὶ τοῦ μέλλοντος ἐκ τοῦ παρελθόντος, ἀνεκάλουν εἰς τὴν μνήμην τὴν ἄπειρον θυσίαν, ἀνθρώπων τε καὶ χρημάτων, τὴν ἐπὶ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Βασιλίσκου. Ὁ στρατὸς, ὁ μετὰ πενταετῆ πόλεμον ἀνακληθεὶς ἐκ τῶν μεθορίων τῆς Περσίας, ἐφοβεῖτο τὴν θάλασσαν, τὸ κλίμα, καὶ τὰ ὅπλα ἀγνώστου ἐχθροῦ. Οἱ ὑπουργοὶ τῆς οἰκονομίας προϋπελογίζοντο τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ Ἀφρικανοῦ πολέμου· τοὺς φόρους, οἵτινες ἔπρεπε νὰ ἐπινοηθῶσι καὶ ἐπιβληθῶσι πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἀκορέστων τούτων ἀπαιτήσεων· καὶ τὸν κίνδυνον μήπως ἀπολέσωσι τὴν ζωὴν ἢ τοὐλάχιστον τὰς ἐπικερδεῖς θέσεις των διὰ τὸ ἔγκλημα χρηματικῆς τινος ἐλλείψεως. Ὑπὸ τοιούτων ἰδιοτελείας σκοπῶν ἐμπνεόμενος Ἰωάννης ὁ Καππαδόκης (διότι ζῆλον πρὸς τὸ δημόσιον ὄφελος εἶναι δύσκολον νὰ ὑποθέσωμεν) ἐτόλμησε νὰ ἐναντιωθῇ ἐν πλήρει συνεδριάσει εἰς τὰς ἐφέσεις τοῦ κυρίου του. Ὡμολόγησε μὲν ὅτι νίκη τόσον ἀξιόλογος ἦτον ἀνταξία πολλῶν θυσιῶν· ἀλλὰ διὰ σοβαροῦ λόγου παρέστησε τὰς προδήλους δυσκολίας καὶ τὴν ἄδηλον ἔκβασιν. Ὁ Ἰουστινιανὸς κατενόησε τὴν βαρύτητα τῆς σωτηριώδους ταύτης συμβουλῆς, καὶ ἐξεπλάγη ὑπὸ τοιαύτης ἀσυνήθους παῤῥησίας· ἤθελε δὲ καὶ παραιτηθῆν ἴσως τοῦ προτιθεμένου πολέμου, ἐὰν τὸ θάῤῥος αὐτοῦ δὲν ἐζωο-

γονεῖτο ὑπὸ ἐκκλησιαστικῆς τινος φωνῆς. « Ὀπτασίαν εἶδον,» ἀνέκραξεν ἐπίσκοπός τις· « θέλημα Θεοῦ εἶναι, Μεγαλειότατε, νὰ μὴ ἐγκαταλείψῃς τὴν ἁγίαν σου ἐπιχείρησιν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερώσεως τῆς Ἀφρικανῆς ἐκκλησίας. Ὁ Θεὸς τῶν μαχῶν θέλει προπορευθῇ τῆς σημαίας σου, καὶ διασκορπίσει τοὺς ἐχθρούς σου, οἵτινες εἶναι οἱ ἐχθροὶ τοῦ Υἱοῦ του.»* Ὁ αὐτοκράτωρ ἴσως οἰκειοθελῶς, οἱ δὲ σύμβουλοί του ἀναγκαστικῶς, ἔδωκαν πίστιν εἰς τὴν ἔγκαιρον ταύτην ἀποκάλυψιν· ἀλλὰ λογικωτέρας ἐλπίδας ἔλαβον ἐκ τῆς ἀποστασίας, τῆς ἐνεργηθείσης ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ἱλδερίχου εἰς τὰ μεθόρια τῆς Βανδιλικῆς μοναρχίας. Ὁ Πουδέντιος, ὑπήκοός τις Ἀφρικανός, εἶχε μυστικῶς φανερώσει τὴν πρὸς τὸ Βυζάντιον κλίσιν του, καὶ μικρὰ στρατιωτικὴ ἐπικουρία ἀποκατέστησε τὴν ἐπαρχίαν τῆς Τριπόλεως εἰς τὴν ὑπακοὴν τῶν Ῥωμαίων. Ἡ διοίκησις τῆς Σαρδινίας εἶχε παραδοθῆν εἰς τὸν Γώδαν, γενναῖον βάρβαρον·—οὗτος ἔπαυσε τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου, καὶ ἔδωκεν ἀκρόασιν εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Ἰουστινιανοῦ, οἵτινες εὗρῆκαν αὐτὸν δεσπότην τῆς εὐφόρου ἐκείνης νήσου, περικυκλωμένον ὑπὸ τάγματος σωματοφυλάκων, καὶ ὑπερηφάνως περιβεβλημένον τὰ παράσημα τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας. Τὰς δυνάμεις τῶν Βανδίλων ἐσμίκρυνεν ἡ διχόνοια καὶ ἡ ὑποψία· τὸν δὲ Ῥωμαϊκὸν στρατὸν ἐνεψύχου τὸ ἡρωϊκὸν πνεῦμα τοῦ Βελισαρίου.

Γεννηθεὶς, καὶ ἴσως ἀνατραφεὶς, μεταξὺ τῶν χωρικῶν τῆς Θράκης χωρὶς τινων πλεονεκτημάτων, διαγαγὼν ἀφανὴς τὴν πρώτην περίοδον τῆς νεότητος, ὑπηρετήσας ἀνδρείως ἐξ ἅπαντος καὶ εὐϋπολήπτως μεταξὺ τῶν σωματοφυλάκων τοῦ Ἰουστινιανοῦ πρὸ τῆς ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀναβάσεώς του, ἀνεδείχθη ἑπομένως στρατηγὸς ἀφοῦ ὁ προστάτης αὐτοῦ περιεβλήθη τὴν αὐτοκρατορικὴν πορφύραν. Ἀριστεύσας δὲ κατὰ τὸν εἰρημένον Περσικὸν πόλεμον καὶ διὰ τολμηρᾶς εἰς τὴν Περσαρμενίαν ἐπιδρομῆς, καὶ διὰ τῆς ἐν Δάρας κατατροπώσεως στρατοῦ ἐκ 40,000 Περσῶν, ἐπὶ κεφαλῆς ὢν αὐτὸς μόνον 25,000 Ῥωμαίων, καὶ διὰ τῆς ἐν Συρίᾳ στρατηγικῆς συνέσεως καὶ ἀνδρίας του, δὲν εἶναι παράδοξον ὅτι προετιμήθη ὡς ἀρχιστράτηγος τοῦ κατὰ τῶν Βανδίλων πολέμου. Ἀλλὰ δὲν ἤθελεν εἶσθαι καὶ ἄδικος ἡ ὑπόνοια ὅτι ἐβοήθησαν τὸν ἥρωα αἱ ῥαδιουργίαι τῆς συζύγου του, τῆς ὡραίας καὶ ὀξύνοος Ἀντωνίνης, ἥτις ἀμοιβαδὸν εὐνοεῖτο καὶ ἐμισεῖτο ὑπὸ τῆς κραταιᾶς αὐτοκρατορίσσης Θεοδώρας. Ἡ Ἀντωνίνα ἦτον ἀγενής·—κατήγετο ἀπὸ οἴκου ἁμαξηλατῶν· καὶ ὄνειδος αἰσχρότατον κατεμόλυνε τὴν ἀγνείαν της. Πλὴν ἐβασίλευεν ἀπολύτως ἐπὶ τῆς διανοίας τοῦ περικλεοῦς συζύγου της· καίτοι δὲ περιφρονοῦσα τὴν ἀρετὴν τῆς συζυγικῆς πίστεως, ἐδείκνυεν ὅμως ἀνδρικὴν φιλίαν πρὸς τὸν Βελισάριον, μεθ' οὗ καὶ συνεξεστράτευεν ἀτρομήτως, συμμετέχουσα ὅλων τῶν κακοπαθειῶν καὶ κινδύνων τοῦ στρατιωτικοῦ βίου.

Αἱ εἰς τὸν Ἀφρικανὸν πόλεμον προπαρασκευαὶ δὲν ἦσαν ἀνάξιαι τοῦ μεταξὺ Ῥώμης καὶ Καρχηδόνος τελευταίου ἀγῶνος. Τὸ καύχημα καὶ τὸ ἄνθος τοῦ στρατεύματος συνίστων οἱ δορυφόροι τοῦ Βελισαρίου, οἵτινες διὰ μερικοῦ τινος ὅρκου ἀφιεροῦντο εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ προστάτου των. Ἡ ῥωμαλεότης αὐτῶν καὶ τὸ ἀνάστημα, ἡ ἀγαθότης τῶν ἵππων καὶ τῶν ὅπλων των, καὶ ἡ ἐκ μακρᾶς γυμνάσεως πολεμικὴ ἐμπειρία των, ἐνίσχυον αὐτοὺς νὰ ἐνεργῶσιν ὁτιδήποτε ἡ ἀνδρία των ὑπηγόρευε· καὶ τὴν ἀνδρίαν αὐτῶν ἐνεψύχου ἡ τοῦ βαθμοῦ των κοινωνικὴ τιμὴ, καὶ ἡ ἐλπὶς εὐνοίας καὶ προβιβασμοῦ. Τετρακόσιοι ἐκ τῶν ἀνδρειοτάτων Ἐρούλων ἐβάδιζον ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ πιστοῦ καὶ δραστηρίου Φάρα·—ἡ δυσάγωγος αὐτῶν γενναιότης ἐτιμᾶτο πολὺ μᾶλλον τῆς ἡμέρου εὐπειθείας τῶν Ἑλλήνων καὶ Σύρων· τόσον δὲ ἀξιόλογον ἐκρίνετο νὰ προμηθευθῇ ἐπικουρία ἑξακοσίων Μασσαγετῶν ἢ Οὔννων, ὥστε δόλῳ καὶ ἀπάτῃ ἐδελεάσθησαν εἰς συμμέθεξιν ναυτικῆς ἐκστρατείας. Πέντε χιλιάδες ἱππέων καὶ δέκα χιλιάδες πεζῶν ἐπεβιβάσθησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸς κατάκτησιν τῆς Ἀφρικῆς· ἀλλ' οἱ πεζοὶ, στρατολογηθέντες κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος ἐν Θράκῃ καὶ Ἰσαυρίᾳ, ἦσαν ὑποδεέστεροι τοῦ εὐχρηστοτέρου τε καὶ εὐϋποληπτοτέρου ἱππικοῦ. Πεντακόσια πλοῖα πρὸς μετακομιδὴν τοῦ στρατοῦ, διοικούμενα ὑπὸ εἴκοσι χιλιάδων ναυτῶν ἐξ Αἰγύπτου, Κιλικίας, καὶ Ἰωνίας, συνηθροίσθησαν ἐν τῷ λιμένι τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τὸ μὲν ἐλάχιστον τῶν πλοίων τούτων δύναται νὰ ὑπολογισθῇ τριάκοντα, τὸ δὲ μέγιστον πεντακοσίων τόνων· κατὰ μέσον δ' ὅρον ὑπολογιζόμενοι, εὑρίσκομεν περὶ τὰς 100,000 τόνων πρὸς ὑποδοχὴν 35,000 στρατιωτῶν καὶ ναυτῶν, καὶ 5,000 ἵππων, ὅπλων, μηχανῶν, καὶ πολεμεφοδίων, καὶ ἱκανοῦ ὕδατος καὶ ζωοτροφίας διὰ πλοῦν, ἴσως, τριῶν μηνῶν. Πρὸς δὲ τούτοις, συνώδευον τὸν στόλον ἐννενήκοντα δύο δρόμωνες, ἤτοι πολεμικὰ βρίκια, κωπηλατούμενα ὑπὸ δισχιλίων ἐκ τῶν γενναίων καὶ εὐρώστων νεανιῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Εἴκοσι καὶ δύο στρατηγῶν ἀναφέρονται τὰ ὀνόματα, ἐξ ὧν οἱ πλεῖστοι διεκρίθησαν μετὰ ταῦτα εἰς τοὺς πολέμους τῆς Ἀφρικῆς καὶ Ἰταλίας· ἀλλ' ἡ ὑπερτάτη ἀρχὴ καὶ διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης παρεδόθη εἰς μόνον τὸν Βελισάριον, μετ' ἀπεριορίστου δυνάμεως νὰ ἐνεργῇ κατὰ θέλησιν, ὡς ἐὰν ὁ αὐτοκράτωρ παρευρίσκετο.

* Οἱ Βανδῖλοι ἦσαν Ἀρειανοί.

Κατὰ τὸ ἕβδομον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καὶ περὶ τὸν καιρὸν τοῦ θερινοῦ ἡλιοστασίου (533), παρετάχθη ἐν ἀρειμανεῖ πομπῇ πρὸ τοῦ κήπου τῶν ἀνακτόρων ὁλόκληρος ὁ στόλος τῶν ἑξακοσίων πλοίων. Ὁ Πατριάρχης ἀνέπεμψε τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας του, ὁ αὐτοκράτωρ ἐδήλωσε τὰς τελευταίας προσταγάς του, ἡ σάλπιγξ τοῦ στρατηγοῦ ἔδωκε τὸ σημεῖον τοῦ ἀπόπλου, καὶ πᾶσα καρδία, κατὰ τοὺς φόβους ἢ τὰς ἐπιθυμίας της, παρετήρει μετ' ἀνησύχου περιεργείας τοὺς οἰωνοὺς τῆς συμφορᾶς ἢ τῆς ἐπιτυχίας. Ἐπίασαν δὲ πρῶτον εἰς τὴν Πέρινθον ἢ τὴν Ἡράκλειαν, ὅπου περιέμεινε πέντε ἡμέρας ὁ Βελισάριος ἵνα λάβῃ Θρακικούς τινας ἵππους, στρατιωτικὸν δῶρον τοῦ κυριάρχου του. Ἐκεῖθεν ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν αὐτοῦ ὁ στόλος διὰ μέσου τῆς Προποντίδος· ἀλλ' ἐνῷ διήρχοντο τὸν πορθμὸν τοῦ Ἑλλησπόντου, ἄνεμος ἐναντίος σφοδρῶς πνεύσας ἐκράτησεν αὐτοὺς τέσσαρας ἡμέρας εἰς τὴν Ἄβυδον, ὅπου ὁ στρατηγὸς παρέστησεν ἀξιομνημόνευτον μάθημα σταθερότητος καὶ αὐστηρᾶς δικαιοσύνης. Δύο ἐκ τῶν Οὔννων, οἵτινες εἰς ἔριδά τινα ἐν καιρῷ μέθης εἶχον φονεύσει συστρατιώτην, ἐδείχθησαν πάραυτα εἰς τὸν στρατὸν κρεμάμενοι ἐφ' ὑψηλῆς ἀγχόνης. Ἡ ὕβρις αὕτη ἐξηγρίωσε τοὺς ὁμοεθνεῖς των, οἵτινες ἀπεποιοῦντο τοὺς δουλοπρεπεῖς νόμους τῆς αὐτοκρατορίας, καὶ ἀπῄτουν τὸ ἐλεύθερον προνόμιον τῆς Σκυθίας, ὅπου μικρόν τι πρόστιμον ἐπεβάλλετο εἰς ἐξιλέωσιν τῶν παραφορῶν τῆς ἀκρατείας ἢ τῆς ὀργῆς. Τὰ παράπονά των ἦσαν εὐλογοφανῆ, αἱ κραυγαί των τραναὶ, καὶ οὐδ' οἱ Ῥωμαῖοι αὐτοὶ δὲν ἀπεστρέφοντο τὴν ἀταξίαν καὶ ἀτιμωρησίαν. Ἀλλὰ τὴν ἀρχομένην στάσιν κατεύνασεν ἡ ἐξουσία καὶ ἡ εὐγλωττία τοῦ στρατηγοῦ· ὅστις παρέστησεν εἰς τὸ συνηθροισμένον στράτευμα τὰς ὑποχρεώσεις τῆς δικαιοσύνης, τὴν ἀνάγκην τῆς πειθαρχίας, τὰς ἀμοιβὰς τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ἀρετῆς, καὶ τὸ ἀσυγχώρητον ἔγκλημα τοῦ φόνου, ἐπιβαρυνόμενον, κατὰ τὴν ἰδέαν του, μᾶλλον ἢ δικαιολογούμενον ὑπὸ τῆς κακίας τῆς μέθης. Εἰς τὸν ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου εἰς τὴν Πελοπόννησον διάπλουν ὡδήγει τὸν στόλον ἡ ναυαρχὶς, περιφανὴς τὴν μὲν ἡμέραν ἐκ τῆς ἐρυθρότητος τῶν ἱστίων της, τὴν δὲ νύκτα ἐκ τῶν λαμπάδων αἵτινες ἄναπτον εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ἱστῶν. Ὤφειλον δ' οἱ πρωράται, ἐνῷ διέπλεον μεταξὺ τῶν νήσων, ἢ ἔκαμπτον τὰ ἀκρωτήρια Μαλέαν καὶ Ταίναρον, νὰ διατηρῶσι τὴν ἀκριβῆ τάξιν καὶ τὰς κανονικὰς ἀποστάσεις τῶν πολυαρίθμων πλοίων·—τοῦτο, ἐλαφροῦ καὶ οὐρίου ἀνέμου τυχόντες, ἠδυνήθησαν νὰ κατορθώσωσι, μέχρι τῆς ἐν Μεσσηνίᾳ Μεθώνης, ὅπου ἀνεπαύθη ὀλίγον ὁ στρατὸς μετὰ τοὺς κόπους τῆς θαλάσσης. Ἐνταῦθα ἐδοκίμασαν, πῶς ἡ φιλαργυρία, ἐξουσίαν λαβοῦσα, ἐπιφέρει διὰ τῶν καταχρήσεων θάνατον εἰς χιλιάδας. Ὁ ἄρτος τῶν πλοίων, δίπυρος ὀνομαζόμενος, (κοινότερον παξιμάδιον), καθὸ δὶς ὑποβαλλόμενος εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ πυρὸς, ἐτιμᾶτο κατὰ ἓν τεταρτημόριον μᾶλλον τοῦ συνήθους μαλακοῦ ψωμίου, ἕνεκα τῆς ἐκ τοῦ βάρους ζημίας. Ἀποβλέπων εἰς τὸ πενιχρὸν τοῦτο κέρδος ὁ ἔπαρχος Ἰωάννης ὁ Καππαδόκης, καὶ φειδόμενος τῆς δαπάνης τῶν ξύλων, διέταξε νὰ ἑψηθῇ τὸ ἄλευρον διὰ τοῦ αὐτοῦ μόνον πυρὸς, δι' οὗ ἐθερμαίνοντο τὰ λουτρὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ὅτε δὲ ἠνοίχθησαν οἱ σάκκοι, διενεμήθη εἰς τὸν στρατὸν μαλακή τις καὶ εὐρωτιῶσα (μουχλιασμένη) ζύμη. Τοιαύτη νοσώδης τροφὴ, συνεργούσης καὶ τῆς θερμότητος τοῦ τε κλίματος καὶ τοῦ καιροῦ, ἐγέννησε μετ' οὐ πολὺ ἐπιδημικὴν ἀσθένειαν, ἥτις ἀφῆρπασε πεντακοσίους στρατιώτας. Ὁ Βελισάριος ἐπεμελήθη πάραυτα νὰ κατασκευασθῇ νέον παξιμάδιον ἐν Μεθώνῃ· τολμηρῶς δ' ἐφανέρωσε πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τὴν δικαίαν καὶ φιλάνθρωπον αὐτοῦ ἀγανάκτησιν· οὗτος ὅμως ἤκουσε μὲν τὰ παράπονα καὶ ἐπῄνεσε τὸν στρατηγὸν, ἀλλὰ δὲν ἐκόλασε τὸν ἔπαρχον.

Ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Μεθώνης διευθύνθησαν εἰς τὸ παράλιον τῆς Ζακύνθου, πρὶν ἐπιχειρήσωσι τὸν εἰς αὐτοὺς δυσκολώτατον φαινόμενον διάπλουν, καίτοι μόνον ἑκατὸν λευγῶν. Νηνεμίας δὲ τυχόντες, ἐδαπάνησαν δεκαὲξ ἡμέρας βραδέως θαλασσοπορούντες· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ στρατηγὸς ἤθελεν ὑποφέρει τὴν ἀνυπόφορον σκληραγωγίαν τῆς δίψης, ἂν ἡ εὐφυΐα τῆς Ἀντωνίνης δὲν εἶχε διαφυλάξει τὸ ὕδωρ εἰς ὑαλίνους ἀμφορεῖς, βαθέως αὐτοὺς χώσασα ἐν τῇ ἄμμῳ τοῦ πλοίου. Ἐπὶ τέλους, εἰς τὸν λιμένα τῶν Καυκάνων, κατὰ τὴν νότιον πλευρὰν τῆς Σικελίας, εὗρῆκαν ἀσφαλῆ καὶ φιλόξενον σκέπην. Οἱ Γότθοι ἀξιωματικοὶ, οἵτινες διῴκουν τὴν νῆσον ἐν ὀνόματι τῆς θυγατρὸς καὶ τοῦ ἐγγόνου τοῦ Θευδερίχου, ἐξ ἀνωτέρας διαταγῆς, ὑπεδέχθησαν τὸ στράτευμα τοῦ Ἰουστινιανοῦ ὡς φίλους καὶ συμμάχους· τροφαὶ ἀφθόνως ἐχορηγήθησαν· ἵπποι νέοι ἐπρομηθεύθησαν· καὶ ὁ Προκόπιος, γραμματεὺς τοῦ Βελισαρίου, καὶ ἱστοριογράφος αὐτοῦ μετέπειτα, ἐπέστρεψε ταχέως ἐκ τῆς πόλεως τῶν Συρακουσῶν, ὀρθὰς φέρων ἀγγελίας περὶ τῆς καταστάσεως καὶ τῶν σκοπῶν τῶν Βανδίλων. Ἐκ τῶν εἰδήσεων τούτων παρεκινήθη νὰ ταχύνῃ τὰς ἐργασίας αὐτοῦ ὁ στρατηγὸς, καὶ οἱ ἄνεμοι ἐβοήθησαν τὴν φρονίμην ἀνυπομονησίαν του. Ὁ στόλος ἔχασε τὴν Σικελίαν, ἐπέρασε τὴν Μελίτην, ἀνεκάλυψε τὰς ἄκρας τῆς Ἀφρικῆς, παρέπλευσε τοὺς αἰγιαλοὺς μὲ ἰσχυρὸν βορειοανατολικὸν ἄνεμον, καὶ τέλος ἠγκυροβόλησεν εἰς χωρίον λεγόμενον Καπούτβαδα, ὡς πέντε ἡμερῶν ὁδὸν πρὸς νότον τῆς Καρχηδόνος. Ἕπεται συνέχεια.

ΤΑ ΚΑΤΑ ΘΕΟΔΟΣΙΟΝ ΚΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΑΝ.

Ἡ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΑ ἦτο νεᾶνις εὐφυεστάτη καὶ περικαλλὴς, ἀλλ' ὡς πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς κακότυχος· διότι ὁ ἄνθρωπος, ὑπερπλουτήσας ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐπιμελείας, μόνην χαρὰν εἶχε τὰ χρήματα. Ὁ Θεοδόσιος ἦτον ὁ νεώτερος υἱὸς παρηκμακότος οἴκου, μεγαλόνους καὶ πολυμαθὴς, ἐναρέτως καὶ κομψῶς ἀνατεθραμμένος. Εἰκοσαετὴς ἐγνώρισε τὴν Κωνσταντίαν, ἐνῷ διέτρεχε τὸ δέκατον πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας της. Ἐπειδὴ δὲ κατῴκει οὐ μακρὰν τῆς οἰκίας τοῦ πατρός της, ἔβλεπεν αὐτὴν συνεχῶς, καὶ διὰ τῶν πλεονεκτημάτων καλῆς μορφῆς καὶ εὐαρέστου συνομιλίας ἔκαμε τοιαύτην ἐντύπωσιν εἰς τὴν καρδίαν της, ὁποίαν ἦτον ἀδύνατον νὰ ἐξαλείψῃ ὁ χρόνος. Αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐγοητεύθη οὐχ ἧττον ὑπὸ τῆς Κωνσταντίας. Ὅσον δὲ ἠὔξανεν ἡ σχέσις καὶ καθίστατο οἰκειοτέρα, ἀνεκάλυπτον νέα κάλλη εἰς ἀλλήλους, καὶ βαθμηδὸν διηγέρθη ἐν αὐτοῖς ἀμοιβαῖον πάθος, ἰσχυρῶς ἐπενεργῆσαν εἰς ὅλον τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς των. Κακῇ τύχῃ συνέβη, ὥστε, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐρωτικῆς ταύτης καὶ φιλικῆς συναναστροφῆς τοῦ Θεοδοσίου καὶ τῆς Κωνσταντίας, νὰ ἐκραγῇ μεταξὺ τῶν γεννητόρων αὐτῶν ἔρις ἀδιόρθωτος, τοῦ μὲν ἐπαιρομένου εἰς τὸ γένος, τοῦ δὲ εἰς τὰ κτήματα. Ὁ πατὴρ τῆς Κωνσταντίας τοσοῦτον διηρεθίσθη κατὰ τοῦ πατρὸς τοῦ Θεοδοσίου, ὥστε παραλόγως ἀπεστράφη καὶ τὸν υἱόν, ἀπαγορεύσας αὐτὸν νὰ μὴ εἰσέρχηται εἰς τὸν οἶκόν του, καὶ σφοδρῶς ἐπιτάξας εἰς τὴν θυγατέρα του μηδέποτε πλέον νὰ τὸν ἴδῃ. Συγχρόνως, προθυμούμενος νὰ διαρρήξῃ πᾶσαν συγκοινωνίαν μεταξὺ τῶν δύο ἐραστῶν, περὶ ὧν ἐγνώριζεν ὅτι ἔτρεφον εἰσέτι μυστικὰς ἐλπίδας νὰ τύχωσί ποτε τοῦ ποθουμένου, εὑρῆκε νέον εὐκατάστατον καὶ εὐειδῆ, καὶ ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ αὐτὸν γαμβρόν του. Μετ' οὐ πολὺ δὲ, καλῶς διατάξας τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, εἶπεν εἰς τὴν Κωνσταντίαν ὅτι σκοπὸν εἶχε νὰ ὑπανδρεύσῃ αὐτὴν πρὸς τὸν δεῖνα κύριον, καὶ ὅτι ὁ γάμος ἤθελε τελεσθῆ τὴν δεῖνα ἡμέραν. Ἡ Κωνσταντία, ἥτις ἐσέβετο πάντοτε τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρός της, καὶ δὲν εἶχέ τι ν' ἀντείπῃ κατὰ συνοικεσίου τόσον ἐπωφελοῦς, ἐδέχθη τὴν πρότασιν μετὰ βαθείας σωφροσύνης· διὸ καὶ ἐπῄνεσεν αὐτὴν ὁ πατὴρ, εἰπὼν ὅτι αἱ παρθένοι ἁρμόζει μάλιστα διὰ τῆς σιγῆς νὰ συγκατανεύωσιν εἰς προτάσεις τοιούτου εἴδους. Ἡ φήμη τοῦ προσεγγίζοντος γάμου ταχέως ἔφθασεν εἰς τὰ ὦτα τοῦ Θεοδοσίου, ὅστις, ἀφοῦ καθησύχασαν ὀπωσοῦν τὰ εἰς τοιαύτην περίστασιν τὴν καρδίαν ἐραστοῦ διαταράσσοντα πάθη, ἔγραψε τὴν ἑπομένην ἐπιστολὴν πρὸς τὴν Κωνσταντίαν·—

Ἀφοῦ σ' ἐγνώρισα μέχρι τῆς σήμερον, ἀγαπητή μου Κωνσταντία, μόνην χαρὰν εἶχον τὸ νὰ διαλογίζωμαι περὶ σοῦ· ἀλλ' ἤδη ὁ διαλογισμός σου μὲ βασανίζει ἀνυποφόρως. Πρέπει λοιπὸν νὰ ζῶ καὶ νὰ σὲ βλέπω ἄλλου; Οἱ ῥύακες, οἱ ποταμοὶ, καὶ οἱ λειμῶνες, ὅπου τοσάκις συνδιελέχθημεν, μὲ καταλυποῦσι· καὶ ἡ ζωὴ αὐτὴ κατέστη πρὸς ἐμὲ βάρος. Εἴθε νὰ μακροημερεύσῃς εὐδαίμων ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ λησμόνησον ὅτι ὑπῆρξέ ποτε ὁ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ.

Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἔλαβεν αὐθημερὸν ἡ Κωνσταντία, καὶ ἀναγνοῦσα αὐτὴν ἐλειποθύμησε· τὴν δ' ἑφεξῆς πρωΐαν κατεφόβισαν αὐτὴν πολὺ μᾶλλον δύο ἢ τρεῖς ἀγγελιοφόροι, οἵτινες ἔφθασαν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός της, ὁ εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου, ζητοῦντες τὸν Θεοδόσιον, ὅστις, φαίνεται, εἶχεν ἐξέλθει τοῦ θαλάμου του περὶ τὸ μεσονύκτιον, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ εὑρεθῇ πούποτε· ἕνεκα δὲ τῆς βαθυτάτης μελαγχολίας, ἥτις πρὸ μικροῦ εἶχε κυριεύσει τὸ πνεῦμά του, ἐφοβοῦντο τὰ ἔσχατα οἱ συγγενεῖς του. Ἡ Κωνσταντία, πεπεισμένη ὅτι μόνον ἡ περὶ τοῦ γάμου αὐτῆς φήμη ἠδύνατο νὰ σπρώξῃ αὐτὸν εἰς τοιαύτας ὑπερβολὰς, ἔμενεν ἀπαρηγόρητος. Ἐμέμφετο δ' ἑαυτὴν ὅτι τόσον ὑποκλινῶς ἠκροάσθη τὴν περὶ συζύγου πρότασιν, καὶ ἐθεώρει τὸν νέον ἐραστὴν ὡς φονέα τοῦ Θεοδοσίου. Ἐν βραχυλογίᾳ, ἀπεφάσισε καὶ τὰ δεινότερα ἀποτελέσματα τῆς δυσαρεσκείας τοῦ πατρὸς αὐτῆς νὰ ὑποφέρῃ, μᾶλλον ἢ νὰ συγκατατεθῇ εἰς γάμον, ὅστις ἐφαίνετο πλήρης ἐγκλήματος καὶ φρίκης. Ὁ δὲ πατὴρ, βλέπων ὅτι ἀπηλλάχθη τοῦ Θεοδοσίου, καὶ ὅτι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἔμελλε νὰ κερδήσῃ τὴν προῖκα, ὀλίγον ἐμερίμνα περὶ τῆς πεισματώδους ἀπαρνήσεως τῆς θυγατρός του· καθ' ὅσον μάλιστα ἡ ἀδιαθεσία της αὕτη ἦτον ἱκανὴ ἀπολογία πρὸς τὸν μέλλοντα γαμβρὸν, ὅστις ἐξ ἀρχῆς ἔκλινεν εἰς τὸν γάμον τοῦτον διὰ τὸ συμφέρον, οὐχὶ διὰ τὸν ἔρωτα.

Ἡ Κωνσταντία ἤδη εἰς μόνα τὰ θρησκευτικὰ εὕρισκεν ἀνακούφισιν καὶ παραμυθίαν, καὶ βαθμηδὸν ἀφιέρωσεν εἰς αὐτὰ ὅλην τὴν ψυχήν της· ἀφοῦ δὲ προϊὸν ὁ χρόνος ἐμετρίασε τὴν σφοδρότητα τῆς λύπης, ἀπεφάσισε σταθερῶς νὰ περάσῃ ἐν μοναστηρίῳ τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἐπιγείου ζωῆς. Τὸν πατέρα δὲν ἐλύπησεν ἀπόφασις τόσον οἰκονομικὴ, καὶ προθύμως ἔκλινεν εἰς τὴν αἴτησιν τῆς θυγατρός. Ἑπομένως, εἰς τὸ εἰκοστὸν πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας της, ἐνῷ τὰ κάλλη αὐτῆς ἦσαν ἔτι θαλερὰ καὶ ἀκμαῖα, συνώδευσε τὴν νεάνιδα εἰς γειτονικὴν πόλιν, ὅπου νὰ εὕρῃ ἀδελφότητα καλογραιῶν μεθ' ὧν νὰ κατατάξῃ αὐτήν. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ εὑρίσκετο ἱερομόναχός τις, περιβόητος δι' εὐσέβειαν καὶ ἀρετήν· καὶ ἐπειδὴ ἐπεκράτησε συνήθεια, οἱ ἐν θλίψει μεγάλῃ εὑρισκόμενοι, ἢ δεινῶς τὸ πνεῦμα τεταραγμένοι, νὰ προστρέχωσιν εἰς τοὺς ἐξοχωτέρους τῶν πνευματικῶν ἵνα λάβωσιν ἄφεσιν καὶ παραμυθίαν, ὠφελήθη τῆς εὐκαιρίας ταύτης ἡ ὡραία εὐλαβής μας, ὥστε νὰ ἐξομολογηθῇ εἰς τὸν περιβόητον τοῦτον πατέρα.

Πρέπει τώρα νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν Θεοδόσιον, ὅστις, αὐτὴν ἐκείνην τὴν πρωΐαν, καθ' ἣν ἐγίνοντο περὶ αὐτοῦ αἱ προειρημέναι ἔρευναι, ἔφθασεν εἰς θρησκευτικόν τι κατάστημα ἐν τῇ πόλει ὅπου διέτριβε νῦν ἡ Κωνσταντία· παρακαλέσας δὲ νὰ φυλάξωσιν οἱ πατέρες τοῦ μοναστηρίου τὴν εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις συνήθη μυστικότητα, ἔγειναν εἷς τοῦ τάγματος αὐτῶν, μετὰ ἰδιαιτέρας τινὸς εὐχῆς νὰ μὴ ἐρευνήσῃ ποτὲ περὶ τῆς Κωνσταντίας, ἥτις, ὡς ἐφρόνει, εἶχε παραδοθῆν εἰς τὸν ἀντεραστήν του τὴν ἡμέραν,

καθ' ἣν ἡ κοινὴ φήμη διεκήρυξεν ὅτι ὁ γάμος αὐτῶν ἔμελλε νὰ τελεσθῇ. Ποθῶν δὲ ν' ἀφιερωθῇ ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν θρησκείαν, καὶ ἔχων τὴν ἀπαιτουμένην εἰς τὴν ἱερωσύνην μάθησιν, ἐχειροτονήθη, καὶ μετ' ὀλίγους ἐνιαυτοὺς κατέστη περίφημος διὰ τὴν ἁγιότητα τῆς ζωῆς του, καὶ τὰ θρησκευτικὰ αἰσθήματα, ὅσα ἐνέπνεεν εἰς τοὺς μετ' αὐτοῦ συνδιαλεγομένους. Εἰς τὸν ἅγιον τοῦτον πατέρα ἀπεφάσισεν ἤδη νὰ ἐξομολογηθῇ ἡ Κωνσταντία, καίτοι ἀγνοοῦσα, (ὡς καὶ πᾶς ἄλλος, ἐκτὸς τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς), τὸ ὄνομα καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ. Ὁ εὔθυμος, ὁ ἀξιέραστος Θεοδόσιος ἐκαλεῖτο νῦν Πατὴρ Φραγκίσκος, καὶ τόσον κεκρυμμένος ἦτον ὑπὸ τὸν μακρὸν πώγωνα, τὴν ἐξυρισμένην κεφαλὴν, καὶ τὰ θρησκευτικὰ ἱμάτια, ὥστε ἀδύνατον ἦτο νὰ γνωρισθῇ ὁ τοῦ κόσμου ποτὲ ἀνὴρ ἐν τῇ νῦν μορφῇ τοῦ σεβασμίου μοναστηριακοῦ.

Πρωΐαν δέ τινα, ἐνῷ ἦτο κεκλεισμένος εἰς τὸ ἐξομολογητήριον, ἡ Κωνσταντία γονυπετὴς ἀνέῳξε πρὸς αὐτὸν τὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς της· ἀφοῦ δ' ἐξιστόρησε βίον ἀθῶον καὶ πλήρη ἀγαθοεργίας, περιεχύθη αἴφνης ἀπὸ δάκρυα, καὶ ἠρώτησε τὸν ἐξομολογητὴν αὐτὸν ἀφορῶντα. «Ἡ διαγωγή μου,» εἶπε, «φοβοῦμαι ὅτι ἐπέφερε τὸν θάνατον νέου, ὅστις μόνον ἐλάττωμα εἶχεν ὅτι μὲ ὑπερηγάπα. Ὁ Θεὸς γινώσκει πόσον μὲ ἦτο φίλτατος ἐνῷ ἔζη, καὶ πόσον πικρὰ ὑπῆρξε πρὸς ἐμὲ ἡ ἀνάμνησίς του ἀφοῦ ἀπέθανεν.» Ἐδῶ ἔπαυσε, καὶ ἀνέτεινε πρὸς τὸν πατέρα τοὺς δακρυβρόους ὀφθαλμούς της· ἀλλὰ καὶ ὁ πατὴρ αὐτὸς ἐπὶ τοσοῦτον συνεκινήθη, καὶ τοσαύτην ἔλαβε συμπάθειαν, ὥστε μόλις ἠδυνήθη, μετὰ φωνῆς ὑπὸ στεναγμῶν καὶ λυγμῶν διακοπτομένης, νὰ εἴπῃ πρὸς αὐτὴν νὰ ἐξακολουθήσῃ. Ὑπήκουσεν εἰς τὴν παραγγελίαν του, καὶ μετὰ ῥεύματος δακρύων ἐξέθηκε τὰ πάθη τῆς καρδίας της. Ὁ πατὴρ, μὴ δυνάμενος νὰ κρατηθῇ, ἔκλαιε τρανοφώνως, καὶ μάλιστα ἔτρεμεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ τὸ ὑπ' αὐτὸν θρονίον διεσείετο. Ἡ Κωνσταντία, φρονοῦσα ὅτι ὁ ἅγιος πνευματικὸς συνεκινήθη οὕτω ἐκ τῆς συμπαθείας του καὶ ἐκ τῆς φρίκης τοῦ ἐγκλήματός της, ἐτάχυνε νὰ τὸν γνωστοποιήσῃ, μετὰ τῆς μεγίστης συντριβῆς, ὅτι ἔταξε νὰ ζήσῃ παρθένος, ὥστε νὰ ἐξιλεώσῃ τρόπον τινὰ τὰς ἁμαρτίας της, καὶ νὰ κάμῃ τὴν μόνην δυνατὴν θυσίαν εἰς τὴν μνήμην τοῦ Θεοδοσίου.

Ὁ πατὴρ, ὅστις εἶχεν ἤδη ἀρκετὰ καθησυχάσει, πάλιν ἐταράχθη σφοδρῶς καὶ ἐδακρυβρόησεν, ἀκούσας τὸ ποτὲ μὲν οἰκεῖον ὄνομα, νῦν δὲ ξένον εἰς αὐτὸν, καὶ τοιαύτην σπανίαν πιστότητα εὑρὼν εἰς τὴν γυναῖκα, περὶ ἧς ἐνόμιζεν ὅτι πρὸ πολλοῦ παρεδόθη εἰς ἄλλον. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς λύπης του, βλέπων αὐτὴν καταπεπονημένην ὑπὸ τῆς ὀδύνης, μόλις ἠδύνατο ἐκ διαλειμμάτων νὰ προφέρῃ παρηγορητικόν τινα λόγον—νὰ τὴν εἴπῃ ὅτι αἱ ἁμαρτίαι της ἦσαν συγκεχωρημέναι—ὅτι τὸ ἔγκλημά της δὲν ἦτον ὅσον αὐτὴ ἐφοβεῖτο—ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ θλίβηται ὑπερμέτρως. Τέλος, ἀνέλαβεν ἀρκετὰ, ὥστε ν' ἀπαγγείλῃ τὸ συγχωρητικὸν ἐν τάξει· καὶ συγχρόνως τὴν διώρισε νὰ ἐπανέλθῃ πρὸς αὐτὸν τὴν ἐπαύριον, διὰ νὰ τὴν ἐνθαρρύνῃ εἰς τὰς εὐσεβεῖς ἀποφάσεις της, καὶ νὰ τὴν συμβουλεύσῃ περὶ τοῦ πῶς νὰ διάγῃ εἰς τὸ μέλλον. Ἡ Κωνσταντία ἀπεσύρθη, καὶ τὴν ἐφεξῆς πρωΐαν ἐπανέστρεψεν. Ὁ Θεοδόσιος, γενναιότητα λαβὼν διὰ καταλλήλων συλλογισμῶν καὶ σκέψεων, ἠγωνίσθη ὅσον ἠδύνατο νὰ ἐμψυχώσῃ τὴν ἐξομολογηθεῖσαν εἰς τὸ νέον στάδιον τῆς ζωῆς, καὶ νὰ ἐξαλείψῃ τοὺς ἀθεμελιώτους φόβους της· τέλος δὲ, καὶ ὑπεσχέθη ὅτι ἤθελεν ἐξακολουθεῖ τὰς παραινέσεις του καὶ μετὰ τὸν προβιβασμὸν αὐτῆς εἰς τὸν μοναχικὸν βίον. «Οἱ κανόνες τοῦ μοναστηρίου,» εἶπε, «δὲν συγχωροῦσι νὰ βλέπωμεν ἀλλήλους, ἀλλ' ἔσο βεβαία ὅτι ὄχι μόνον θέλω προσεύχεσθαι ὑπὲρ σοῦ, ἀλλὰ καὶ ὅτι θέλεις συνεχῶς λαμβάνει παρ' ἐμοῦ τοιαύτας διδασκαλίας, ὁποίας δύναμαι δι' ἐπιστολῶν νὰ σὲ μεταδίδω. Βάδιζε σταθερῶς εἰς τὸ ἔνδοξον στάδιον, ὅπου μέλλεις νὰ εἰσέλθῃς, καὶ ταχέως θέλεις εὑρεῖ τοιαύτην εἰρήνην καὶ νοητικὴν εὐχαρίστησιν, ὁποίαν ὁ κόσμος δὲν δύναται νὰ δώσῃ.»

Οἱ λόγοι τοῦ πατρὸς Φραγκίσκου ἐνέπνευσαν τοσοῦτον θάῤῥος εἰς τὴν Κωνσταντίαν, ὥστε ἀμέσως τὴν ἐπαύριον ἐνεδύθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα. Εὐθὺς δ' ἀφοῦ ἔλαβον τέλος αἱ ἱεροπραξίαι τῆς ὑποδοχῆς της, ἀπεσύρθη, κατὰ τὸ σύνηθες, μετὰ τῆς ἡγουμένης, εἰς τὸ ἴδιον αὐτῆς οἴκημα.

Ἡ ἡγουμένη εἶχε μάθει τὴν προτεραίαν ὅλα τὰ μεταξὺ τῆς νεοφύτου καὶ τοῦ πατρὸς Φραγκίσκου διατρέξαντα· νῦν δὲ παρέδωκεν εἰς αὐτὴν τὴν ἑπομένην ἐπιστολήν του·

«Ὡς πρώτην χαρὰν καὶ παραμυθίαν ἐκ τῆς μοναστικῆς ζωῆς λάβε τὴν εἴδησιν ὅτι ὁ Θεοδόσιος, ὁ τεθνηκὼς παρὰ σοῦ νομιζόμενος, καὶ διὰ τοῦτο κατατεθλιμμένην ἔχων τὴν ψυχήν σου, ζ�ᾖ ἀκόμη· καὶ ὅτι ὁ πνευματικὸς, εἰς ὃν ἐξωμολογήθης, ἦτο ποτὲ ὁ πολυθρήνητός σου Θεοδόσιος. Ἡ ἀμοιβαία ἡμῶν ἀγάπη θέλει μᾶς κάμειν εὐδαιμονεστέρους ἀποτυχοῦσα, παρ' ὅσον ἠδύνατο ἂν ἐτελεσφόρει. Ἡ Πρόνοια διέθηκεν ἡμᾶς πρὸς ἡμετέραν ὠφέλειαν, καίτοι οὐχὶ κατὰ τὴν ἡμετέραν εὐχήν. Στοχάζου ἔτι ὡς τεθνηκότα τὸν Θεοδόσιον, ἀλλ' ἔσο πεπεισμένη ὅτι ἔχεις φίλον, ὅστις οὐδέποτε θέλει παύσει τοῦ δέεσθαι ὑπὲρ σοῦ, τὸν πατέρα

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΝ.»

Ἡ Κωνσταντία εἶδεν ὅτι τὸ χειρόγραφον συνεφώνει μὲ τὰ διαλαμβανόμενα τῆς ἐπιστολῆς· σκεφθεῖσα δὲ περὶ τῆς φωνῆς, τῆς διαγωγῆς, καὶ μάλιστα τῆς ἄκρας λύπης τοῦ πατρὸς κατὰ τὴν ἐξομολόγησίν της, ἀνεκάλυψε καθ' ὅλα τὸν Θεοδόσιον. Ἀφοῦ δ' ἔκλαυσε μετὰ δακρύων χαρᾶς, «Ἀρκεῖ,» εἶπεν· «ὁ Θεοδόσιος ὑπάρχει ἔτι· θέλω ζήσειν ἐν ἀνέσει, καὶ ἀποθάνειν ἐν εἰρήνῃ.»

Αἱ ἐπιστολαὶ, ὅσας μετέπειτα διεύθυνε πρὸς αὐτὴν, σώζονται ἀκόμη ἐν τῷ μοναστηρίῳ, καὶ πολλάκις ἀναγινώσκονται εἰς τὰς νέας μοναχὰς, ὡς κατάλληλοι νὰ ἐμπνέωσιν ἀγαθὰς ἀποφάσεις καὶ ἐνάρετα αἰσθήματα. Συνέβη δὲ ὥστε, ἀφοῦ ἡ Κωνσταντία ἔζησε περὶ τὰ δέκα ἔτη εἰς τὸ κελλίον, νὰ ἐπιπέσῃ σφοδρὸς πυρετὸς εἰς τὴν μονὴν, ὅστις ἀφῄρπασε πλείστους, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις τὸν Θεοδόσιον. Ἐκ τῆς κλίνης τοῦ θανάτου ἔπεμψε τὴν εὐχήν του πρὸς τὴν Κωνσταντίαν μετὰ τοῦ πλέον κατανυκτι-

κοῦ τρόπου, ἀλλὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἔκειτο καὶ αὐτὴ παράφρων ἐκ τῆς αὐτῆς ἀληθρίας νόσου. Κατὰ δὲ τὸ πρὸ τοῦ θανάτου ἥσυχον διάστημα, τὸ μεσολαβοῦν εἰς ἀσθενείας τοιούτου εἴδους, ἡ ἡγουμένη, μαθοῦσα ὅτι οἱ ἰατροὶ δὲν εἶχον πλέον καμμίαν ἐλπίδα περὶ τῆς Κωνσταντίας, τὴν εἶπεν ὅτι ὁ Θεοδόσιος πρὸ μικροῦ ἀπέθανε, καὶ ὅτι εἶχε πέμψει τὴν εὐχήν του πρὸς αὐτὴν εἰς τὰς τελευταίας στιγμάς του. Ἡ Κωνσταντία τὴν ἐδέχθη εὐχαρίστως. «Καὶ τώρα,» εἶπεν, «ἂν δὲν κριθῇ ἀνάρμοστον τὸ ζήτημά μου, ἂς ταφῶ πλησίον τοῦ Θεοδοσίου. Τὸ τάξιμόν μου δὲν ἐκτείνεται ἐπέκεινα τοῦ τάφου· ἐλπίζω δὲ ὅτι δὲν παραβαίνω αὐτὸ διὰ τοῦ παρόντος ζητήματος.»—Ἀπέθανε μετ' ὀλίγον, καὶ ἐτάφη ὡς ἠθέλησε.

Εἰς δὲ τὰ μνήματά των ἐχαράχθη Λατινιστὶ ἡ ἐφεξῆς ἐπιγραφή·—

Ἐνταῦθα κεῖνται τὰ λείψανα τοῦ πατρὸς Φραγκίσκου καὶ τῆς ἀδελφῆς Κωνσταντίας. «Ἠγαπημένοι καὶ εὐπρεπεῖς ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν, ἐν τῷ θανάτῳ οὐ διεχωρίσθησαν.»

Ο ΡΑΣΣΕΛΑΣ.

[Ἴδε Τόμ. ζ'. Σελ. 156–159, 165–168, 180–183· Τόμ. ή. Σελ. 5–8.]

ΚΕΦΑΛ. Π''. Ἡ δυσαρέσκεια τῶν ἐν τῇ Εὐδαίμονι Κοιλάδι.

ΑΦΟΫ ὁ ποιητὴς Ἴμλακος ἐξιστόρησεν εἰς τὸν βασιλόπαιδα τὰ τῆς παρελθούσης ζωῆς αὐτοῦ, μέχρις οὗ κατήντησεν εἰς τὴν εὐδαίμονα κοιλάδα,

«Ἐπὶ τέλους,» ἐξηκολούθησεν ἐμφατικῶς ὁ Ῥασσέλας, «εὗρῆκας ἐνταῦθα τὴν ποθουμένην εὐδαιμονίαν; Εἰπέ με ἀπαρακαλύπτως τὴν ἀλήθειαν· εἶσαι τάχα εὐχαριστημένος μὲ τὴν παροῦσαν κατάστασιν; ἢ ἐπιθυμεῖς νὰ περιπλανᾶσαι πάλιν καὶ νὰ ἐρευνᾷς; Ἅπαντες οἱ τῆς κοιλάδος ταύτης κάτοικοι ἐξυμνοῦσι τὴν τύχην των, καὶ εἰς τὴν ἐνιαύσιον τοῦ βασιλέως ἐπίσκεψιν προσκαλοῦσιν ἄλλους νὰ μεθέξωσι τῆς εὐδαιμονίας των.»

«Βασιλόπαι,» ἀπεκρίθη ὁ Ἴμλακος, «τὴν ἀλήθειαν πρέπει νὰ λαλήσω· κἀνένα ἐκ τῶν ὀπαδῶν σου δὲν γνωρίζω, ὅστις δὲν θρηνεῖ τὴν ὥραν, καθ' ἣν ἐμβῆκεν εἰς τὸ καταγώγιον τοῦτο. Ἐγὼ εἶμαι μᾶλλον τῶν ἐπιλοίπων εὐχαριστημένος, ἐπειδὴ ἔχω νοῦν πλήρη εἰκόνων, τὰς ὁποίας δύναμαι νὰ ποικίλλω καὶ νὰ συνδυάζω κατ' ἀρέσκειαν. Δύναμαι νὰ παρηγορῶ τὴν μοναξίαν μου, ἀνανεόνων τὰς γνώσεις αἵτινες ἀρχίζουν νὰ ἐξαλείφωνται τῆς μνήμης μου, καὶ ἐνθυμιζόμενος τὰς τύχας τῆς παρελθούσης ζωῆς μου. Πλὴν ταῦτα πάντα τελειόνουν εἰς τὴν λυπηρὰν σκέψιν, ὅτι ἡ μάθησίς μου εἶναι ἤδη ἄχρηστος, καὶ ὅτι δὲν δύναμαι πλέον ν' ἀπολαύσω καμμίαν τῶν ἡδονῶν μου. Οἱ δὲ λοιποί, οἵτινες ἔχουν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῆς παρούσης μόνον στιγμῆς τὰς ἐντυπώσεις, κατατήκονται ὑπὸ δυσμενῶν παθῶν, ἢ κάθηνται ἠλίθιοι ἐν τῷ σκότει τῆς διηνεκοῦς ἀγνοίας.»

«Ποῖα πάθη,» εἶπεν ὁ βασιλόπαις, «δύνανται νὰ βασανίζωσι τοὺς ὅσοι οὐδὲ ἀντιζήλους κἂν ἔχουσιν; Εὑρισκόμεθα εἰς τόπον, ὅθεν ἡ ἀδυναμία ἀπουκλείει τὴν κακίαν, καὶ ὅπου πᾶς φθόνος καταστέλλεται διὰ τῆς κοινότητος τῶν ἀπολαύσεων.»

«Δύναται μέν,» εἶπεν ὁ Ἴμλακος, «νὰ ὑπάρχῃ κοινότης ὑλικοῦ πλούτου, ἀλλ' οὐδέποτε δύναται νὰ ὑπάρξῃ κοινότης ἀγάπης ἢ ὑπολήψεως. Συμβαίνει ἐξ ἀνάγκης ὥστε ὁ εἷς ν' ἀρέσκῃ μᾶλλον τοῦ ἄλλου· ὁ γνωρίζων ὅτι περιφρονεῖται θέλει πάντοτε εἶσθαι φθονερὸς, καὶ ἔτι μᾶλλον φθονερὸς καὶ δυσμενὴς, ἂν ἦναι καταδεδικασμένος νὰ ζῇ ἐνώπιον τῶν ὅσοι περιφρονοῦσιν αὐτόν. Αἱ προσκλήσεις, δι' ὧν ἐφελκύουσι τοσούτους εἰς τὴν δυστυχῆ ταύτην θέσιν, προέρχονται ἐκ τῆς φυσικῆς κακίας τῆς ἀνέλπιδος ἀθλιότητος. Βαρύνονται ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους, καὶ ἐλπίζουσι νὰ εὕρωσιν ἀνακούφισιν εἰς νέους συντρόφους. Φθονοῦσι τὴν ἐλευθερίαν τὴν ἐξ ἰδίας μωρίας των ἀπολεσθεῖσαν, καὶ ἀσμένως ἤθελον ἰδεῖν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὡσαύτως πεφυλακισμένους.

«Τοῦ ἐγκλήματος ὅμως τούτου ἐγὼ εἶμαι διόλου ἀπηλλαγμένος. Οὐδεὶς ἔχει νὰ εἴπῃ ὅτι παρ' ἐμοῦ ἐδελεάσθη εἰς τὴν λεγομένην ταύτην εὐδαίμονα κοιλάδα. Μετὰ οἰκτιρμοῦ ἐπιβλέπω εἰς τὰ πλήθη τῶν ὅσοι κατ' ἔτος συῤῥέουσιν ἐνταῦθα δεόμενοι νὰ φυλακισθῶσι, καὶ εὔχομαι νὰ μὲ ἦτο συγχεχωρημένον νὰ νουθετήσω αὐτοὺς περὶ τοῦ κινδύνου των.»

«Ἀγαπητέ μου Ἴμλακε,» εἶπεν ὁ βασιλόπαις, «ὅλην τὴν καρδίαν μου θέλω σὲ ἀνοίξει. Πρὸ πολλοῦ μελετῶ νὰ φύγω ἐκ τῆς εὐδαίμονος κοιλάδος. Ἐξέτασα τὸ ὄρος κατὰ πᾶσαν πλευράν, ἀλλ' εὑρίσκω ἀνυπέρβλητα περιφράγματα· δίδαξόν με πῶς νὰ διαῤῥήξω τὴν φυλακήν μου· σὺ θέλεις εἶσθαι ὁ σύντροφος τῆς φυγῆς μου, ὁ ὁδηγὸς τῶν περιοδειῶν μου, ὁ μέτοχος τῆς τύχης μου, καὶ ὁ μόνος διευθυντής μου εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ σταδίου τῆς ζωῆς.»

«Κύριε,» ἀπεκρίθη ὁ ποιητής, «ἡ φυγή σου θέλει εἶσθαι δύσκολος, καὶ ἴσως μεταμεληθῇς ἐντὸς ὀλίγου διὰ τὴν περιέργειάν σου. Τὸν κόσμον, ὅστις παρίσταται νῦν εἰς τὴν φαντασίαν σου λεῖος καὶ ἥσυχος καθὼς ἡ ἐν τῇ κοιλάδι λίμνη, θέλεις εὑρεῖ πέλαγος ἀῤῥίζον ὑπὸ τρικυμιῶν, καὶ ἀναβράζον ὑπὸ θαλασσοστροβίλων· ποτὲ μὲν θέλεις καταποντίζεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων τῆς βίας, ποτὲ δὲ ναυαγεῖν εἰς τοὺς βράχους τῆς προδοσίας. Ἐν τῷ μέσῳ ἀδικιῶν καὶ δόλων, συναγωνισμῶν καὶ μερίμνης, θέλεις ἐπιθυμήσει χιλιάκις τὰς ἕδρας ταύτας τῆς ἀνέσεως, καὶ ἀσμένως ἐγκαταλείψει τὴν ἐλπίδα ὥστε ν' ἀπαλλαχθῇς τοῦ φόβου.»

«Μὴ ζητῇς νὰ μὲ ἀποτρέψῃς τοῦ σκοποῦ μου,» εἶπεν ὁ Ῥασσέλας· «ἀνυπόμονος εἶμαι νὰ ἴδω ὅσα σὺ εἶδες· καὶ ἐπειδὴ σὺ ὁ ἴδιος ἐβαρύνθης τὴν κοιλάδα, δῆλον ὅτι ἡ προτέρα σου κατάστασις ἦτο καλητέρα ταύτης. Ὅπως καὶ ἂν ἀποβῇ τὸ πείραμά μου, εἶμαι ἀποφασισμένος νὰ κρίνω ἰδίοις μου ὀφθαλμοῖς περὶ τῶν διαφόρων καταστάσεων τοῦ ἀνθρώπου, ἔπειτα δὲ μετὰ ὥριμον σκέψιν νὰ ἐκλέξω δι' ἐμαυτὸν σ τ ά δ ι ο ν ζ ω ῆ ς.»

«Φοβοῦμαι,» εἶπεν ὁ Ἴμλακος, «ὅτι ἔχεις ἐμπόδια ἰσχυρότερα τῶν λόγων μου· πλὴν, ἂν ἡ ἀπόφασίς σου ἦναι σταθερὰ, σὲ συμβουλεύω νὰ μὴν ἀπελπίζησαι. Ὀλίγα πράγματα εἶναι ἀδύνατα εἰς τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἐμπειρίαν.»

ΚΕΦΑΛ. ΙΔ'. Ὁ Ῥασσέλας ἀνακαλύπτει μέσον διεκφυγῆς.

Μετὰ τὴν μακρὰν ταύτην συνδιάλεξιν ὁ βασιλόπαις ἀπέλυσε τὸν ποιητήν, καὶ ἀπεσύρθη αὐτὸς ὁ ἴδιος εἰς τὴν κλίνην του· ἀλλὰ τὰ νέα καὶ παράδοξα, περὶ ὧν εἶχεν ἀκούσει, διετάραττον τὸ πνεῦμά του. Ἀνεπόλει τὰ θαυμαστὰ διηγήματα τοῦ Ἰμλάκου, καὶ ἡτοίμασε πλείστας ἐρωτήσεις νὰ προτείνῃ τὴν ἐπιοῦσαν.

Ἡ ἀνησυχία του ἔπαυσεν ἤδη κατὰ μέγα μέρος. Εἶχε φίλον, πρὸς ὃν ἠδύνατο νὰ κοινοποιῇ τοὺς διαλογισμούς του, καὶ ὅστις, πολύπειρος ὤν, ἠδύνατο νὰ συνεργήσῃ εἰς ἐκτέλεσιν τῶν σκοπῶν του. Δὲν ἦτο πλέον καταδεδικασμένος νὰ στενοχωρῆται ὑπὸ σιωπηλῆς ἀγανακτήσεως. Ἐνόμιζε μάλιστα ὅτι καὶ ἡ εὐδαίμων κοιλὰς ἠδύνατο νὰ ὑποφερθῇ μετὰ τοιούτου συντρόφου, καὶ ὅτι, ἂν ἠδύναντο νὰ συμπεριέλθωσι τὸν κόσμον, αἱ εὐχαί του ἤθελον πληρωθῆν εἰς τὴν ἐντέλειαν.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὸ ὕδωρ ἀπέῤῥευσε τῆς κοιλάδος, καὶ ἡ γῆ ἐξηράνθη. Ὁ βασιλόπαις καὶ ὁ Ἴμλακος ἐκβῆκαν τότε ὁμοῦ εἰς περίπατον, νὰ συνδιαλεχθῶσιν ἀπαρατήρητοι. Ὁ Ῥασσέλας, ὅστις περὶ ἀναχωρήσεως πάντοτε διενοεῖτο, διαβαίνων ἐγγύθεν τῆς πύλης, «Διατί,» εἶπε, μὲ κατηφὲς πρόσωπον, «σὺ μὲν εἶσαι τόσον ἰσχυρὰ, ὁ δὲ ἄνθρωπος τόσον ἀνίσχυρος;»

«Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἀνίσχυρος,» ἀπεκρίθη ὁ σύντροφός του· «ἡ μάθησις ἐξάπαντος ἰσοσταθμεῖ τῇ δυνάμει, καὶ μάλιστα ὑπερβαίνει αὐτήν. Ὁ τῆς μηχανικῆς ἔμπειρος περιφρονεῖ τὴν ἰσχύν. Ἐγὼ δύναμαι νὰ διαῤῥήξω τὴν πύλην, ἀλλ' ἀδυνατῶ νὰ πράξω αὐτὸ κρυφίως. Ἄλλο τι μέσον πρέπει νὰ δοκιμάσωμεν.»

Ἐνῷ δὲ περιεφέροντο ἐπὶ τῆς πλευρᾶς τοῦ ὄρους, παρετήρησαν ὅτι τὰ λαγίδια, διωχθέντα ὑπὸ τῆς βροχῆς ἐκ τῶν φωλεῶν των, εἶχον καταφύγει μεταξὺ τῶν θάμνων, καὶ ἀνοίξει τρύπας ὄπισθεν αὐτῶν, τεινούσας πρὸς τὰ ἄνω κατὰ πλαγίαν διεύθυνσιν.

«Ἐδόξαζον οἱ ἀρχαῖοι,» εἶπεν ὁ Ἴμλακος, «ὅτι ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἐδανείσθη πολλὰς τέχνας ἐκ τῆς ἐμφύτου ὁρμῆς τῶν ζώων· καὶ ἡμεῖς λοιπὸν δὲν ἐξευτελιζόμεθα, μανθάνοντες ἐκ τοῦ λαγιδίου. Ἴσως δυνηθῶμεν, ὁμοίως τρυπήσαντες τὸ ὄρος, νὰ διεκφύγωμεν. Ἂς ἀρχίσωμεν ὅθεν ἡ κορυφή του κρέμαται ὑπὲρ τοῦ μέσου μέρους τῆς κοιλάδος, καὶ ἂς σκάπτωμεν πρὸς τὰ ἄνω, ἑωσοῦ νὰ ἐξέλθωμεν πέραν τοῦ προέχοντος ἐκείνου ὑψώματος.»

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ βασιλόπαιδος, ὅτε ἤκουσε τὴν πρότασιν ταύτην, ἔλαμψαν ὑπὸ τῆς χαρᾶς. Ἡ ἐκτέλεσις ἦτον εὔκολος, καὶ ἡ ἐπιτυχία βεβαία.

Ἀπεφάσισαν νὰ μὴ χρονοτριβῶσιν· ἐνωρὶς τὸ πρωῒ ἔσπευσαν νὰ ἐκλέξωσι τόπον κατάλληλον εἰς ἄνοιξιν ὑπονόμου. Μετὰ πολλοῦ κόπου ἀνέβησαν εἰς τὸ ὄρος μεταξὺ κρημνῶν καὶ ἀκανθῶν, καὶ ἐπανῆλθον μὴ ἀνακαλύψαντες μέρος τι βοηθητικὸν εἰς τὸν σκοπόν των. Ἡ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη ἡμέρα ἐδαπανήθησαν ὁμοιοτρόπως, καὶ ἐπίσης ἀτυχῶς. Ἀλλὰ τὴν τετάρτην εὗρον μικρὸν σπήλαιον, κεκρυμμένον ὑπὸ δένδρων, ὅπου ἀπεφάσισαν νὰ πειραθῶσι.

Ὁ Ἴμλακος ἐπρομηθεύθη ἐργαλεῖα, δι' ὧν νὰ σπῶσι τὰς πέτρας, καὶ νὰ ἐξάγωσι τὸ χῶμα· καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἐδόθησαν εἰς τὸ ἔργον προθύμως μᾶλλον ἢ συντόνως. Μετ' οὐ πολὺ ἀπηύδησαν, καὶ ἐκάθισαν ἀσθμαίνοντες ἐπὶ τοῦ χόρτου. Ὁ βασιλόπαις ἐφάνη ὅτι ἔχανε τὰς ἐλπίδας του. «Κύριε,» εἶπεν ὁ σύντροφός του, «ἡ συνήθεια θέλει μᾶς ἐνισχύσει νὰ ἐξακολουθῶμεν πλειοτέραν ὥραν τὴν ἐργασίαν μας· στοχάσου ὅμως πόσον προωδεύσαμεν, καὶ θέλεις πληροφορηθῆν ὅτι ὁ κόπος ἡμῶν θέλει λάβει ποτὲ πέρας. Ἐκτελοῦνται τὰ μεγάλα ἔργα ὄχι διὰ τῆς δυνάμεως, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπιμονῆς· τὸ παλάτιον ἐκεῖνο ἀνηγέρθη διὰ μοναδικῶν λίθων, καὶ ὅμως βλέπεις τὸ ὕψος καὶ τὴν εὐρυχωρίαν του. Ὅποιος συντόνως βαδίζει τρεῖς ὥρας καθ' ἑκάστην, θέλει περάσειν εἰς ἑπτὰ ἐνιαυτοὺς διάστημα ἴσον μὲ τὴν περιφέρειαν τῆς γῆς.»

Ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ἐπανήρχοντο εἰς τὸ ἔργον των, καὶ μετ' ὀλίγον εὑῆκαν σχισμὴν ἐν τῷ βράχῳ, ἥτις ἐβοήθησεν αὐτοὺς νὰ προοδεύσωσιν ἀρκετά, σχεδὸν ἀκωλύτως. Τοῦτο ἐστοχάσθη ὁ Ῥασσέλας ἀγαθὸν οἰωνόν. «Μὴ ἀνησύχει ποτὲ,» εἶπεν ὁ Ἴμλακος, «ἐξ ἄλλων ἐλπίδων ἢ φόβων πλὴν ἐκείνων ὅσα ὁ ὀρθὸς λόγος ὑπαγορεύει· ἂν σὲ χαροποιῶσι τὰ προγνωστικὰ τοῦ καλοῦ, θέλουν σὲ φοβίζειν ἐπίσης τὰ σημεῖα τοῦ κακοῦ, καὶ ἐφ' ὅλης ζωῆς σου θέλει σὲ βασανίζειν ἡ δεισιδαιμονία. Ὁτιδήποτε εὐκολύνει τὸ ἔργον ἡμῶν εἶναι μᾶλλον παρὰ οἰωνός· εἶναι πρόξενον ἐπιτυχίας. Ἡ ἐπιμέλεια ἀξιοῦται πολλάκις ἀνελπίστου συνεργίας, ὁποίας καὶ ἡμεῖς νῦν ἐτύχομεν. Πράγματά τινα, δυσκόλως σχεδιαζόμενα, εὐκόλως ἐκτελοῦνται.»

ΚΕΦΑΛ. ΙΕ'. Ἀπροσδόκητος ἐπίσκεψις εἰς τὸν Ῥασσέλαν καὶ τὸν Ἴμλακον.

Ἀφοῦ προεχώρησαν εἰς τὸ μέσον τοῦ ἔργου των, καὶ ἤδη παρηγόρει τοὺς κόπους αὐτῶν ἡ προσέγγισις τῆς ἐλευθερίας, καταβάς ποτε ὁ βασιλόπαις νὰ ἀναπνεύσῃ ἐλευθέρως, εὑῆκε τὴν ἀδελφήν του Νεκαγίαν παρὰ τὸ στόμιον τοῦ κοιλώματος. Ἐξεπλάγη δὲ, καὶ ἐστάθη συγκεχυμένος, φοβούμενος νὰ φανερώσῃ τὸν σκοπόν του, καὶ ὅμως μὴ ἐλπίζων νὰ κρύψῃ αὐτόν. Ὀλίγας στιγμὰς διστάσας, ἀπεφάσισε τέλος νὰ τὴν ἐμπιστευθῇ, καὶ ἀνυποστόλως τὰ πάντα δηλοποιῶν νὰ καταπείσῃ αὐτὴν εἰς φύλαξιν τοῦ μυστικοῦ των.

«Μὴ φαντασθῇς,» εἶπεν ἡ βασιλόπαις, «ὅτι ἦλθον ἐνταῦθα ὡς κατάσκοπος· πρὸ πολλοῦ ἔβλεπον ἐκ τοῦ παραθύρου μου ὅτι σὺ καὶ ὁ Ἴμλακος καθ' ἑκάστην διευθύνεπε πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος τὸν περίπατόν σας, ἀλλὰ δὲν ὑπέθετον ὅτι παρεκινεῖσθε εἰς τοῦτο ἐκ τοιαύτης αἰτίας· ἐστοχαζόμην ὅτι σᾶς ἐφελκυε δροσερωτέρα τις σκιὰ ἢ εὐωδεστέρα ὄχθη, καὶ δὲν σᾶς ἠκολούθησα ἐπ' ἄλλῳ σκοπῷ εἰμὴ νὰ μεθέξω τῆς συνομιλίας σας. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐφωράθητε ὑπὸ τῆς ἀγάπης καὶ οὐχὶ τῆς ὑποψίας, ἃς μὴ χάσω τὸ πλεονέκτημα τῆς ἀνακαλύψεώς μου. Ἐπίσης, καθὼς

ὑμεῖς, ἐβαρύνθην κἀγὼ τὸν περιορισμὸν τοῦτον, καὶ οὐχ ἧττον ἐπιθυμῶ νὰ γνωρίσω τί πράττει ἢ τί πάσχει ὁ κόσμος. Ἄφετέ με νὰ φύγω μεθ' ὑμῶν ἐκ τῆς ἀνόστου ταύτης ἡσυχίας, ἥτις θέλει καταντήσειν ἔτι μᾶλλον ἐπαχθὴς ὅταν μὲ ἀφήσητε. Πεισθῆτε νὰ μὲ συμπαραλάβητε· εἰ δὲ μή, θέλω ἀκολουθήσει κατόπιν σας, καὶ τοῦτο εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ ἐμποδίσητε.»

Ὁ βασιλόπαις, ὅστις ἠγάπα τὴν Νεκαγίαν ὑπὲρ τὰς ἄλλας ἀδελφάς του, προθύμως ἔκλινεν εἰς τὸ αἴτημά της, καὶ ἐλυπήθη ὅτι ἔχασε τὴν εὐκαιρίαν τοῦ νὰ δείξῃ τὴν εἰς αὐτὴν ἐμπιστοσύνην του, ἑκουσίως κοινοποιῶν τὸ μελετώμενον. Συνεφωνήθη λοιπὸν νὰ ἐξέλθῃ μετ' αὐτῶν τῆς κοιλάδος· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ, νὰ φυλάττῃ μήπως, ἐκ τύχης ἢ περιεργείας, ἀκολουθήσῃ αὐτοὺς εἰς τὸ ὄρος ἄλλος ἢ ἄλλη τις.

Ἐπὶ τέλους, ἡ ἐργασία των ἐπερατώθη· εἶδον φῶς ὄπισθεν τοῦ προέχοντος ὑψώματος, καὶ ἐξελθόντες εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους ἐθεώρησαν τὸν Νεῖλον, στενὸν ἔτι ῥυάκιον, περιπλανώμενον ὑποκάτω αὐτῶν.

Ὁ βασιλόπαις περιέβλεψεν ἐκστατικὸς, ἀνεπόλησε τὰς ἡδονὰς καὶ ὠφελείας τοῦ περιηγεῖσθαι, καὶ ἤδη μετεκομίσθη ἐν διανοίᾳ ἐπέκεινα τῆς ἐπικρατείας τοῦ πατρός του. Ὁ Ἴμλακος, καίτοι περιχαρὴς διὰ τὴν ἐλευθέρωσιν, ἔτρεφε μικροτέρας ἐλπίδας περὶ εὐχαριστήσεως εἰς τὸν κόσμον, ἐπειδὴ, καὶ πρότερον δοκιμάσας, εἶχε βαρυνθῆν αὐτόν.

Τόσον δὲ τερπνὸν θέαμα ἐφαίνετο εἰς τὸν Ῥασσέλαν ὁ πλατύτερος ὁρίζων, ὥστε δυσκόλως κατεπείσθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν κοιλάδα. Εἰδοποίησε τὴν ἀδελφήν του ὅτι ἡ ὁδὸς ἦτον ἤδη ἀνεῳγμένη, καὶ ὅτι δὲν ἔλειπε τίποτε πλέον εἰμὴ νὰ κάμωσι τὰς ἀναγκαίας προετοιμασίας.

ΚΕΦΑΛ. ΙΣΤ'. Ὁ Ῥασσέλας καὶ ἡ Νεκαγία ἐξέρχονται τῆς κοιλάδος, καὶ θεωροῦσι πολλὰ θαύματα.

Ὁ βασιλόπαις καὶ ἡ αὐταδέλφη του εἶχον ἱκανοὺς πολυτίμους λίθους, ὥστε νὰ λογίζωνται πλούσιοι ὁπουδήποτε καὶ ἂν ἤθελον ὑπάγειν· ὁδηγηθέντες δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰμλάκου, ἔκρυψαν αὐτοὺς εἰς τὰ φορέματά των, καὶ τὴν νύκτα τῆς προσεχοῦς πανσελήνου ἐξῆλθον ἅπαντες τῆς κοιλάδος. Τὴν βασιλόπαιδα ἠκολούθει μία μόνον εὐνοουμένη θεράπαινα, ἥτις ἠγνόει ποῦ ἐπορεύετο.

Ἕρποντες ἀνέβησαν διὰ μέσου τοῦ κοιλώματος, καὶ ἤρχισαν νὰ καταβαίνωσιν ἐκ τῆς ὄπισθεν πλευρᾶς. Ἡ βασιλόπαις καὶ ἡ θεράπαινά της ἔστρεψαν πρὸς πᾶν μέρος τοὺς ὀφθαλμούς των, καὶ μηδὲν βλέπουσαι περιορίζον τὴν θέαν των, ἐστοχάσθησαν ὅτι κινδυνεύουσι νὰ χαθῶσιν. Ἐστάθησαν καὶ ἔτρεμον. « Σχεδὸν φοβοῦμαι,» εἶπεν ἡ Νεκαγία, « ν' ἀρχίσω ὁδοιπορίαν, ἥτις φαίνεται ἀπέραντος, καὶ ν' ἀποτολμήσω εἰς τὴν ἄπειρον ταύτην πεδιάδα, ὅπου δύνανται πανταχόθεν νὰ μὲ πλησιάσωσιν ἄνδρες ἀγνώριστοι.» Ὁ βασιλόπαις ἠσθάνετο σχεδὸν τοὺς αὐτοὺς φόβους, ἀλλ' ἔκρινεν ἀνδρικώτερον νὰ μὴ τοὺς φανερώσῃ.

Ὁ Ἴμλακος, μειδιάσας, ἐνεθάῤῥυνεν αὐτοὺς νὰ προχωρήσωσιν· ἀλλ' ἡ βασιλόπαις ἐξηκολούθει ἀμφιῤῥέπουσα, ἑωσοῦ ἀνεπαισθήτως προώδευσεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐπανέλθῃ.

Τὸ πρωῒ εὑρῆκαν βοσκοὺς εἰς τὸ πεδίον, οἵτινες παρέθηκαν εἰς αὐτοὺς γάλα καὶ ὀπώρας. Ἡ βασιλόπαις ἐθαύμασεν ὅτι δὲν εἶδε παλάτιον ἕτοιμον εἰς ὑποδοχήν της, καὶ τράπεζαν τρυφηλῶς ἐστρωμένην· ἀλλ' ἀπηυδημένη καὶ πεινῶσα, ἔπιε τὸ γάλα, καὶ ἔφαγε τὰς ὀπώρας, καὶ ἐστοχάσθη αὐτὰ νοστιμώτερα τῶν προϊόντων τῆς κοιλάδος.

Ἀσυνείθιστοι ἅπαντες εἰς κόπους καὶ δυσκολίας, καὶ γνωρίζοντες ὅτι ἀδύνατον ἦτο νὰ καταδιωχθῶσιν, ὡδοιπόρουν ὀλίγον καθ' ἑκάστην καὶ ἐν ἀνέσει. Μετά τινας δ' ἡμέρας ἔφθασαν εἰς χώραν μᾶλλον πολυάνθρωπον, ὅπου διεσκέδασεν ὁ Ἴμλακος, παρατηρῶν πόσον ἐξέπληττε τοὺς συντρόφους του ἡ ποικιλία τῶν ἠθῶν, βαθμῶν, καὶ ἐνασχολήσεων. Τὰ ἱμάτιά των ἦσαν τοιαῦτα, ὁποῖα νὰ μὴ διεγείρωσιν ὑποψίαν ὅτι περιεῖχόν τι κεκρυμμένον· πλὴν ὁ βασιλόπαις, ὁπουδήποτε ὑπήγαινε, ἐπροσδόκα νὰ ὑπακούηται, καὶ ἡ βασιλόπαις ἐτρόμαζεν, ἐπειδὴ οἱ ἔμπροσθέν της ἐρχόμενοι δὲν ἔπιπτον πρηνεῖς εἰς τοὺς πόδας της. Ὁ Ἴμλακος ἦτον ἠναγκασμένος νὰ ἐπιτηρῇ αὐτοὺς προσεκτικώτατα, μήπως ἀσυνήθως φερόμενοι προδώσωσι τὸν βαθμόν των, καὶ ἱκανὰς ἑβδομάδας ἐβάσταξεν αὐτοὺς εἰς τὴν πρώτην κώμην, ἵνα συνειθίσωσιν εἰς τὴν θέαν τῶν κοινῶν ἀνθρώπων.

Βαθμηδὸν ἐνόησαν οἱ βασιλικοὶ περιηγηταὶ ὅτι πρὸς καιρὸν εἶχον ἀποθέσει τὸ ἀξίωμά των, καὶ ὅτι τοιαύτην μόνον τιμὴν ὤφειλον νὰ περιμένωσιν, ὁποίαν ἡ ἐλευθεριότης καὶ ἡ εὐπροσηγορία των ἠδύναντο νὰ προμηθεύσωσι. Διὰ πολλῶν δὲ παραινέσεων ἑτοιμάσας αὐτοὺς ὁ Ἴμλακος νὰ ὑποφέρωσι τὸν θόρυβον παραθαλασσίου πόλεως, καὶ τὴν τραχύτητα τοῦ ἐμπορικοῦ γένους, κατεβίβασεν αὐτοὺς, τέλος, εἰς τὴν παραλίαν.

Ὁ βασιλόπαις καὶ ἡ ἀδελφή του, πανταχοῦ καινοφανῆ βλέποντες, εὐχαριστοῦντο ἐπίσης ἐν παντὶ τόπῳ, καὶ ἑπομένως διέτριψαν μῆνάς τινας εἰς τὴν παραθαλασσίαν πόλιν, χωρὶς τινος κλίσεως νὰ μεταβῶσι περαιτέρω. Ἡ ἀργοπορία των αὕτη δὲν δυσηρέστει τὸν Ἴμλακον, ὅστις δὲν ἔκρινεν ἀσφαλὲς νὰ ἐκθέσῃ αὐτοὺς, ἀγυμνάστους ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τοὺς κινδύνους ξένης χώρας.

Ἐπὶ τέλους, ἀρχίσας νὰ φοβῆται μήπως ἀνακαλυφθῶσιν, ἐπρότεινε νὰ προσδιορίσῃ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεώς των. Ἐκεῖνοι, τὴν ἀπειρίαν των συναισθανόμενοι, ἀφίνοντο ὅλως διόλου εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ φρονίμου ὁδηγοῦ. Οὗτος λοιπὸν συνεφώνησε μετὰ πλοιάρχου μέλλοντος νὰ ἐκπλεύσῃ εἰς Σουὲς, καὶ ὅτε ἡ ὥρα ἔφθασε, μετὰ πολλῆς δυσκολίας κατέπεισε τὴν βασιλόπαιδα νὰ ἐμβῇ εἰς τὸ πλοῖον. Συντόμως δὲ κατευωδώθησαν, καὶ ἀπὸ Σουὲς ὡδοιπόρησαν διὰ ξηρᾶς εἰς τὸ Κάϊρον.

Ο ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΟΒΕΛΙΣΚΟΣ ΤΗΣ ΛΟΥΞΟΡ.

ΣΥΝΤΟΜΩΝ περιγραφὴν τῶν Αἰγυπτιακῶν Θηβῶν κατεχωρήσαμεν ἐν Τόμῳ Β'. τῆς Ἀποθήκης, Σελ. 58. Ἐκ τῶν τεσσάρων κυριωτέρων κωμῶν, αἵτινες ἀνηγέρθησαν εἰς τὴν τοποθεσίαν τῆς ἀρχαίας ταύτης πόλεως, ἡ Καρνὰκ καὶ ἡ Λοῦξορ, ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ὄχθης τοῦ Νείλου κείμεναι, κατέστησαν μᾶλλον περιώνυμοι ὡς ἐκ τῶν ἐν αὐταῖς σωζομένων λαμπρῶν ἐρειπίων. Ὁ ναὸς τῆς Λοῦξορ, ᾠκοδομημένος ἐγγὺς τοῦ ποταμοῦ, ἔχει πυλῶνα μεγαλοπρεπῆ, βλέποντα πρὸς βορρᾶν, 200 πόδας κατὰ μέτωπον, καὶ 57 πόδας ὑψωμένον ὑπὲρ τὴν σημερινὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους. Ἔμπροσθεν τοῦ πυλῶνος τούτου ἵσταντο, ἕως πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, οἱ δύο ἐντελέστατοι τῶν σωζομένων ὀβελίσκων, ἐσχηματισμένοι, κατὰ τὸ σύνηθες, ἐκ Συηνίτου λίθου· ὁ μὲν, 82 Ἀγγλικῶν ποδῶν τὸ ὕψος, ὁ δὲ, 76 ποδῶν. Πρὸς ὑπόκρυψιν τῆς διαφορᾶς ταύτης ὁ μικρότερος ὀβελίσκος ἦτο τεθειμένος ἐφ' ὑψηλοτέρου στυλοβάτου, καὶ ὀπισθοῦν πρὸ τοῦ ἄλλου. Ἀμφοτέρων δὲ τῶν μονολίθων καλύπτουσι τὰ πρόσωπα τρεῖς κάθετοι σειραὶ ἱερογλυφικῶν, ἐξ ὧν ἡ ἐν τῷ μέσῳ εἶναι γεγλυμμένη εἰς σχεδὸν ἓξ δακτύλων βάθος, αἱ δ' ἕτεραι δύο ἐπιπολαιότατα. — Ἡ κατὰ τὸ ὕψος διαφορὰ των προῆλθεν ἴσως ἐκ τῆς δυσκολίας τοῦ νὰ εὑρεθῶσι δύο ἰσομεγέθη τμήματα πέτρας ἄνευ τινὸς ἐλαττώματος.

Ἡ ἐπιτεταγμένη εἰκονογραφία παριστᾷ τὸν χαμηλότερον τῶν Αἰγυπτιακῶν τούτων ὀβελίσκων, ἀνηγερμένον ταῦν εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Πλατεῖαν τοῦ Λοδοβίκου Δεκάτου Ἕκτου. Ἄδειαν λαβόντες οἱ Γάλλοι παρὰ τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Αἰγύπτου νὰ μετακομίσωσιν ἀμφοτέρους εἰς τὴν πατρίδα των, ἐναυπήγησαν πλοῖον ἐξεπίτηδες, καὶ ἀπέστειλαν αὐτὸ, τὸν Μάρτιον τοῦ 1831, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ μηχανικοῦ Κ. Λεβᾶ, μὲ διαταγὰς νὰ μεταφέρῃ τὸν μικρότερον ἐκ τῶν δύο. Μετὰ τρίμηνον ἐργασίαν ὀκτακοσίων ἀνδρῶν κατεσκευάσθη κλιτὸν ἐπίπεδον ἐκ τοῦ ὀβελίσκου εἰς τὸν ποταμὸν, ὅπου τὸ πλοῖον ἦτο προσωρμισμένον· ἀφοῦ δὲ περιεκλείσθη ὁ μονόλιθος εἰς σανίδας πρὸς ἀποφυγὴν πάσης βλάβης, κατεβιβάσθη δι' ἁπλουστάτου τινὸς μέσου, ἤτοι δι' ἀγκύρας στερεώτατα ἐμπεπηγμένης εἰς τὸ ἔδαφος, διὰ μακρᾶς τινος ξυλίνης δοκοῦ, καὶ δι' ὀλίγων σχοινίων καὶ τροχαλιῶν. Τὸ πλοῖον, ἐν ᾧ ἐτέθη, ἀνεχώρησε τῆς Αἰγύπτου κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1833, καὶ ῥυμουλκούμενον ὑπὸ ἀτμοπλοίου, ἔφθασεν ἀσφαλῶς εἰς Παρισίους, Δεκεμβρίου 23, 1833, διὰ τοῦ ποταμοῦ Σηκουάνα. Παρῆλθον ὅμως τρία σχεδὸν ἔτη πρὶν ἀναστηθῇ ἐν τῇ πλατείᾳ Λοδοβίκου τοῦ Δεκάτου Ἕκτου· ἐπειδὴ, ἐκτὸς ἄλλων παρεμπεσόντων ἐμποδίων, ἦτον ἀνάγκη καὶ νὰ κατασκευάσωσι στυλοβάτην ἐξ ὀγκωδεστάτων λίθων. Οὗτοι μετεφέρθησαν ἐκ τῆς Βριττανίδος ἐπαρχίας, καὶ ὁ μέγιστος αὐτῶν, τὸν κύβον ἀποτελῶν τοῦ στυλοβάτου, εἶναι 10 τετραγωνικῶν ποδῶν, καὶ 16 ὑψηλός. Ἐσχηματίσθη ἔπειτα κεκλιμένον ἐπίπεδον, ἄγον ἐκ τοῦ ποταμοῦ εἰς ὁμαλόν τι κτίσμα ἰσοῦψὲς μὲ τὴν κορυφὴν τοῦ στυλοβάτου, καὶ ὁ ὀβελίσκος, τεθεὶς ἐπί τινος ξυλίνου φορείου ἢ χαμουλκοῦ, ἀνεσύρθη διὰ σχοινίων καὶ ἐργατῶν. Ἀφοῦ δὲ τὸ ἓν ἄκρον τῆς βάσεώς του ἐφέρθη εἰς τὸ ἄκρον τοῦ στυλοβάτου, ἀνηγέρθη κατὰ κάθετον διὰ σχοινίων καὶ τροχαλιῶν προσηρτημένων εἰς τὰς κορυφὰς δέκα ἱστῶν, πέντε ἑκατέρωθεν· ἔλαβε δὲ τέλος ἡ ἐργασία ἐν διαστήματι τριῶν ὡρῶν, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ μηχανικοῦ Λεβᾶ, Ὀκτωβρίου 25, 1836.

Οἱ Γάλλοι ἐπροτίμησαν τὸν μικρότερον τῶν δύο ὀβελίσκων, καθὸ παντάπασιν ἀβλαβῆ διατηρηθέντα, καὶ προσέτι καθὸ ἐλαφρότερον· καὶ ὅμως ζυγίζει 246 Ἀγγλικοὺς τόνους! Ἡ βάσις του ἔχει ὀκτὼ ποδῶν πλάτος εἰς τὰ εὐρύτερα μέρη της.

Εἰς κίνδυνόν τινα ὑπέπεσεν ὁ ὀβελίσκος οὗτος ἐνῷ ἀνηγείρετο, ὄχι ἐκ τῆς ἀπειρίας τοῦ μηχανικοῦ, ἀλλ' ἐκ παντάπασι διαφόρου αἰτίας. « Οἱ ἀρχαιολόγοι τῶν Παρισίων,» λέγει ἐφημερὶς ἐκείνου τοῦ καιροῦ, « εἶναι τόσον φιλάρπαγες, ὥστε δύο φύλακες τεθειμένοι περὶ τὸν ὀβελίσκον τῆς Λοῦξορ δὲν ἤρκεσαν νὰ προφυλάξωσι τὴν κορυφὴν, ἥτις ἀφέθη ἀκάλυπτος. Μολονότι αἱ ποιναὶ τοῦ νόμου ἦσαν αὐστηρόταται, διάφορα κλάσματα ἀπεκόπησαν, καὶ κομμάτια ἰσομεγέθη μὲ κάρυον ἐπωλήθησαν πρὸς πεντήκοντα φράγκα. Κατέστη δὲ ἀναγκαῖον νὰ σκεπάσωσιν ὁλόκληρον τὸ μνημεῖον, ὥστε νὰ φυλάξωσιν αὐτὸ ἀπὸ τοὺς Βανδάλους τούτους.»

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ ὀβελίσκου· περὶ δὲ τῆς πλατείας, ὅπου ἵσταται, σημειοῦμεν τὰ ἑπόμενα·—

Ὁ τόπος, ὁ νῦν καλούμενος Πλατεῖα τοῦ Λοδοβίκου Δεκάτου Ἕκτου, κεῖται μεταξὺ τοῦ κήπου τῶν Τουϊλεριῶν, ἄλλως λεγομένου Κεραμεικοῦ, καὶ τῆς παρόδου, ἥτις, ἑκατέρωθεν κατάφυτος ἀπὸ ὑψηλὰ σκιερὰ δένδρα, καλεῖται τὸ Ἠλύσιον Πεδίον·—ἐπωνυμία κομπαστική, διότι οἱ περίπατοι ὑπὸ τὰ δένδρα

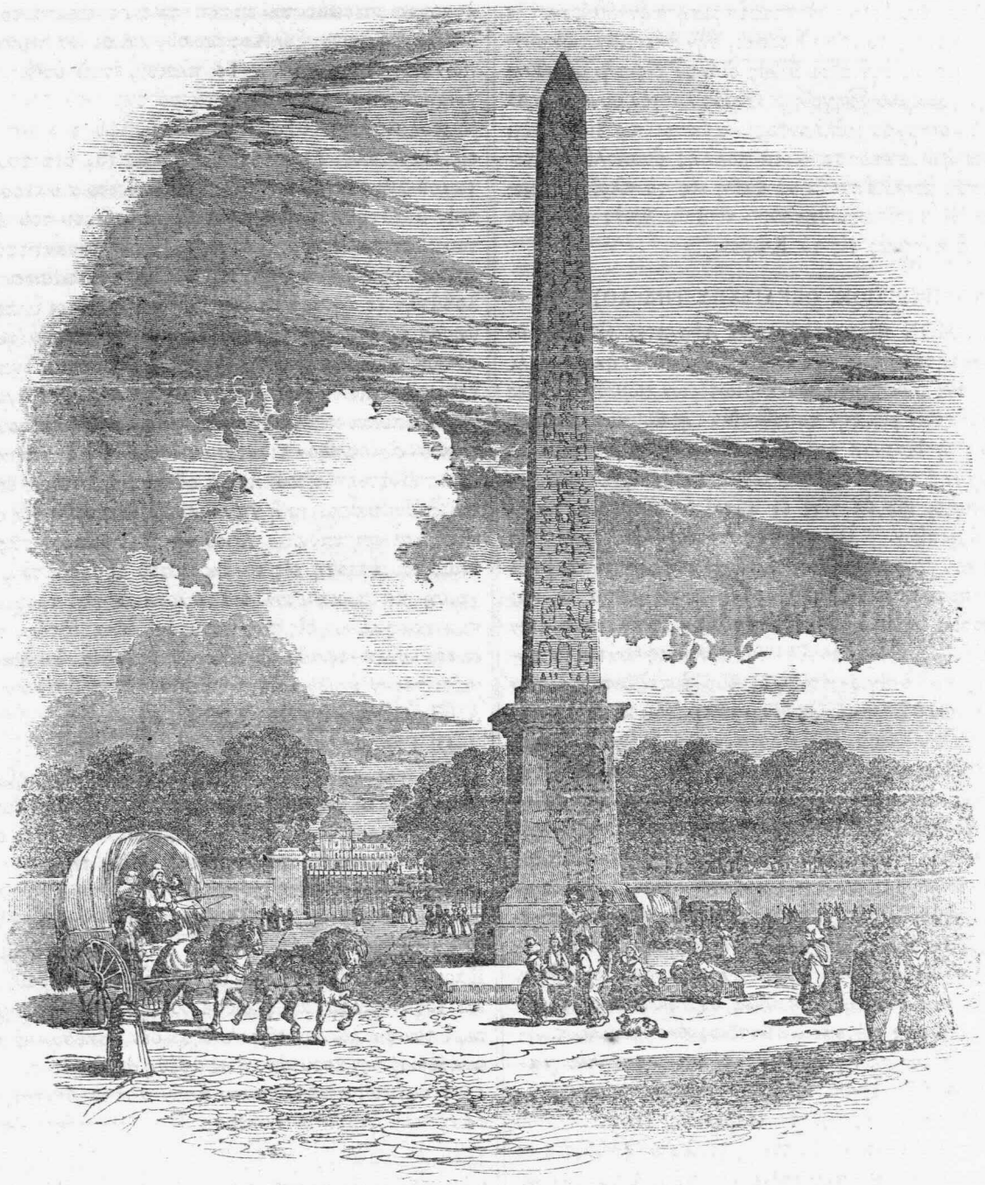

Ὁ Ὀβελίσκος τῆς Λοὔξορ, ἐν τῇ Πλατείᾳ τοῦ Λοδοβίκου Δεκάτου Ἕκτου, ἐν Παρισίοις.

ταῦτα εἶναι πολὺ κατώτεροι τῶν ἐν τοῖς κήποις τῶν ἀνακτόρων, οἵτινες ἐν μέρει δεικνύονται ἀνωτέρω. Περὶ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος πλατεῖα ἦτον ἄμορφον καὶ ἀκατασκεύαστόν τι ἄνοιγμα, ἀνάρμοστος δίοδος μεταξὺ τοῦ λαμπροῦ κήπου τῶν ἀνακτόρων καὶ τοῦ Ἠλυσίου Πεδίου. Ἀλλὰ τὸ 1763, καθ' ὃ ἡ πόλις τῶν Παρισίων ἀνήγειρε χάλκινον ἀνδριάντα εἰς τιμὴν τοῦ Λοδοβίκου ΙΕ΄., τὸ διάστημα ἢ ἄνοιγμα τοῦτο ἠτοιμάσθη πρὸς ὑποδοχὴν αὐτοῦ. Ὁ ἀνδριὰς οὗτος, ἔφιππον εἰκονίζων τὸν ἄνακτα, καὶ ὡς ὑποστηρίγματα ἔχων τέσσαρας Ἀρετὰς, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τοὺς εὐφυεῖς Παρισινοὺς νὰ στηλιτεύσωσι τὸν κυρίαρχον διὰ τοῦ ἐφεξῆς διστίχου,

" O la belle statue ! ô le beau piédestal !
Les Vertus sont à pièd, le Vice est à cheval !"

« Ὡραῖος ἀνδριάς ! ὡραῖος στυλοβάτης !
Ὑποπόδιον αἱ Ἀρεταὶ, ἔφιππος δ' ἡ Κακία !»

Ἡ Πλατεῖα Λοδοβίκου ΙΕ΄., ὡς ὠνομάσθη ἐκ τοῦ εἰρημένου ἀνδριάντος, ὑπῆρξεν ἀπ' ἀρχῆς τόπος θανάτου. Καὶ πρὶν ἀκόμη τελειωθῶσιν αἱ περὶ αὐτὴν οἰκοδομαὶ, κατέστη θέατρον δεινῆς καταστροφῆς. Ἐπὶ τοῦ γάμου τοῦ Λοδοβίκου ΙϚ΄., Δελφῖνος τότε καὶ κληρονόμου τῆς Γαλλίας, ἐξελέχθη αὐτὴ πρὸς ἐπίδειξιν πυροτεχνημάτων. Μετὰ τὸ τέλος τῆς παραστάσεως, οἱ θεαταὶ ἤρχισαν νὰ ἀναχωρῶσιν· ἄλλοι ὅμως, μὴ γνωρίζοντες ὅτι ἡ ἐπίδειξις ἐτελείωσε, κατεπείγοντο εἰς τὰ ἔμπροσθεν, προθυμούμενοι νὰ καταλάβωσι τοὺς τόπους τῶν ἀναχωρούντων. Θόρυβος ἠκολούθησεν· 300 καὶ ἐπέκεινα ἔμειναν νεκροὶ, καὶ τοὐλάχιστον 1200 ἀπέθανον μετ' οὐ πολὺ ἐκ τῶν ἐπ' αὐτοὺς τραυμάτων.

Τὸ πρῶτον αἷμα τῆς Γαλλικῆς Μεταπολιτεύσεως ἐχύθη ἐν τῇ Πλατείᾳ Λοδοβίκου ΙΕ. τὴν 12ην Ἰουλίου, 1789· ὁ δὲ πρῶτος ἐκ τῶν πολυαρίθμων ἀνδρῶν, ὅσοι ἀπανθρώπως ἐνταῦθα ἐλαιμοτομήθησαν, ἦτον ὁ Λοδοβίκος ΙϚ΄., ἐξ οὗ καὶ τὸ νῦν ὄνομα τῆς Πλατείας. Ἐνταῦθα προσέτι ἐσφάγησαν—ἡ ὡραία καὶ ὑψηλόφρων βασίλισσα· ἡ ἐνθουσιαστικὴ νεᾶνις Καρλόττα Κορδάη· ἡ μεγαλόψυχος Δέσποινα Ῥολάνδα (ἥτις τελευταίας λέξεις ἀνεφώνησεν ἀποτεινομένη πρὸς τὸ ἐκ γύψου ἄγαλμα τῆς Ἐλευθερίας, τὸ κατέχον τὴν τοποθεσίαν τοῦ καθαιρεθέντος ὀρειχαλκίνου ἀνδριάντος τοῦ Λοδοβίκου ΙΕ.—« Ὦ! Ἐλευθερία, ὁποῖα ἐγκλήματα πράττονται ἐν ὀνόματί σου!») ὁ Λοδοβίκος Φίλιππος, Δοὺξ Αὐρηλίας, πατὴρ δὲ τοῦ νῦν βασιλέως τῶν Γάλλων· ὁ Λαβοϊζιὲρ, ὅστις, παρακαλέσας νὰ τὸν χαρίσωσιν ὀλίγας ἡμέρας διὰ νὰ τελειώσῃ ἀξιόλογά τινα πειράματα εἰς ἃ κατεγίνετο, ἔλαβεν ἀπόκρισιν ὅτι ἡ δημοκρατία δὲν χρειάζεται χημικούς· ὁ Κάμιλλος Δεσμουλῖνος καὶ ὁ Δάντων, ἐξ ὧν ὁ ἔσχατος παρεκάλεσε νὰ δείξωσι τὴν φοβερὰν κεφαλήν του εἰς τὸν λαὸν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους δούλους τε καὶ ὄργανα τοῦ Ῥοβεσπιέρρου· ἐωσοῦ, περιστρεφόμενος ὁ τροχὸς τῆς σφαγῆς ἔφθασε, τέλος, καὶ εἰς τὸν Ῥοβεσπιέρρον αὐτὸν καὶ τοὺς συνεργούς του. [Ἴδε Τόμ. Ε΄. Σελ. 59-61.]

Μετὰ τὴν ἔκρηξιν τῆς Πολιτικῆς Μεταβολῆς καθηρέθη ὁ ἀνδριὰς τοῦ Λοδοβίκου ΙΕ., καὶ ἡ Πλατεῖα μετωνομάσθη, πρῶτον Πλατεῖα τῆς Μεταπολιτεύσεως, ἔπειτα Πλατεῖα τῆς Ὁμονοίας· ἀφοῦ δ' ἐπανῆλθον οἱ Βουρβόνοι, ἔλαβε τὴν πρώτην ἐπωνυμίαν της Πλατεῖα τοῦ Λοδοβίκου ΙΕ., καὶ ταύτην διετήρησεν ἐωσοῦ ὁ Κάρολος Ι. μετέβαλε τὸ Δεκάτου Πέμπτου εἰς τὸ Δεκάτου Ἕκτου, σκοπὸν ἔχων νὰ ἀνεγείρῃ ἀνδριάντα εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἀτυχοῦς ἐκείνου μονάρχου. Ὁ ἀνδριὰς ὅμως οὗτος οὐδέποτε ἀνηγέρθη· καὶ μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1830 ἐπιγραφὴ ἐτέθη ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ μέλλοντος ἀνδριάντος, δηλοῦσα ὅτι ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ ἤθελέ ποτε ἀνεγερθῇ μνημεῖον τοῦ Χάρτου. Ἀλλ', ὡς παριστάνει ἡ εἰκονογραφία, ἡ Πλατεῖα κατέχεται νῦν ὑπὸ τοῦ Ὀβελίσκου τῆς Λοὔξορ.

Ἐκ τοῦ παλατίου τῶν Τουϊλεριῶν πληθὺς ἀξιολόγων ἀντικειμένων παρίσταται εἰς τὸν θεατήν. Ἐκ τῶν πέριξ αὐτοῦ ἀριστουργημάτων τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ ῥίπτει τὸ βλέμμα εἰς τὸ ὡραῖον τοῦτο λείψανον τῆς ἀρχαίας Αἰγυπτιακῆς τέχνης καὶ πολυτελείας, ἱσταμένον ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ τόπου, ὅστις ἦτο κατὰ λέξιν « ἀγρὸς αἵματος» εἰς φοβερὰν ἐποχήν. Πέραν αὐτοῦ φαίνεται ὁ διὰ τοῦ Ἠλυσίου Πεδίου δρόμος, ἀναβαίνων εἰς τὸ μέτριον ὕψωμα τὸ ἔχον ὡς κορωνίδα τὴν θριαμβικὴν ἀψίδα, ἥτις ἤρχισε μὲν ἐπὶ τοῦ Ναπολέοντος, αἰχμαλώτου καὶ ἐξορίστου ἀποθανόντος, ἐτελείωσε δ' ἐπὶ τοῦ Λοδοβίκου Φιλίππου, ὅστις εἶδε τὴν ἀρχὴν τῆς Πολιτικῆς Μεταβολῆς, ἐξ ἧς ὁ μὲν πατήρ του ἀπέθανεν, αὐτὸς δὲ κατήντησε νὰ περιπλανᾶται εἰς τὴν Εὐρώπην· καὶ ὅστις διὰ δευτέρας Μεταβολῆς ἔγεινε βασιλεὺς τῆς Γαλλίας.

Ο ΕΞΟΡΙΣΤΟΣ.

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ Νικόλαος, μόλις ἀναβὰς ἐπὶ τοῦ θρόνου, ἀνεκάλυψεν ὀργανιζομένην καθ' ἑαυτοῦ ἀπερίσκεπτον συνωμοσίαν· ἐκ τούτου ἡ Πετρούπολις, ὡς ἦτον ἐπόμενον, διεταράχθη σφοδρῶς· ἀλλ' ἡ διεγερθεῖσα συγκίνησις ἔλαβε περισσὸν χρόνον νὰ καταπαύσῃ, πρὶν γνωρίσῃ τὸ δημόσιον τὴν περὶ τῶν συνωμοτῶν ἀπόφασιν. Ἐξ μῆνες παρῆλθον, μῆνες φρικώδους μετεωρισμοῦ καὶ ἀνησυχίας εἰς τοὺς φίλους τῶν ἀτυχῶν δεσμίων. Ἐπὶ τέλους, τὴν 14ην Ἰουλίου, ἡ ἀπόφασις τοῦ ὑπερτάτου δικαστηρίου ἐφάνη ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Πετρουπόλεως. Τριάκοντα ἐξ τῶν ἐναχθέντων κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον, οἱ δὲ λοιποὶ εἰς τὰ μεταλλεῖα καὶ εἰς ἐξορίαν. Ὁ φίλος καὶ προστάτης μου, Κόμης Ἀλέξιος Β. περιελαμβάνετο εἰς τὸν κατάλογον τῶν πρώτων· ἀλλ' ἡ ἐπιείκεια τοῦ αὐτοκράτορος συνεκέρασε τὴν αὐστηρότητα τῆς δικαιοσύνης, καὶ πέντε μόνον ἐκ τῶν καταδικασθέντων ἀφέθησαν νὰ θανατωθῶσι, τῶν δ' ἐπιλοίπων τριάκοντα ἑνὸς ἡ ποινὴ μετεβλήθη εἰς ἐξορίαν. Τὸ ὄνομα τοῦ φίλου μου εὐγνωμόνως εἶδον μεταξὺ τῶν δευτέρων.

Τὴν ἀγγελίαν ταύτην ἀναγνοὺς, ὥρμησα εἰς τὴν ὁδὸν, καὶ ἔτρεχον ἀπνευστὶ, ἐωσοῦ ἔφθασα εἰς τὸν οἶκον τῆς ἀγαπητῆς Λουΐζης του. Περὶ αὐτῆς ἀρκεῖ πρὸς τὸ παρὸν νὰ εἴπω ὅτι ἦτο νέα, ἐρασμία, καὶ εἰδήμων Γαλλὶς, ἥτις, εὔνοιαν πρὸς ἐμὲ τρέφουσα καθὸ γνώριμον τῆς ἐν Παρισίοις ἀδελφῆς της, καὶ μεγάλα μέσα ἔχουσα ὡς κομμώτρια (modiste) πρώτης τάξεως ἐν Πετρουπόλει, μὲ καθυποχρέωνε διὰ τῆς προστασίας της. Μεταξὺ τῆς ἀληθῶς ἀξιεράστου ταύτης γυναικὸς καὶ τοῦ Κόμητος εἶχεν ὑπάρξειν ἐπί τινας ἐνιαυτοὺς ἀγάπη, ὄχι μὲν καθιερωμένη (ὡς ἔπρεπε) δι' ἐκκλησιαστικῆς τελετῆς, ἀλλὰ τόσον πολυχρόνιος καὶ τόσον βαθέως ἐῤῥιζωμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἀμφοτέρων, καὶ τόσον ἀξιότιμος διὰ τὴν ἀμοιβαίαν σταθερότητα, καὶ καλοκαγαθίαν των, ὥστε καὶ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Κόμητος ἐφείλκυσε τὴν συμπάθειαν. Ἀλλὰ νὰ ἐπανέλθω εἰς τὸ προκείμενον·—εὑρῆκα τὴν Λουΐζαν μετ' ἀντιτύπου τῆς ἐφημερίδος εἰς τὴν χεῖρά της, καὶ βεβυθισμένην εἰς τὰ δάκρυα, δάκρυα ὅμως εὐφρόσυνα·—

« Μόνον εἰς ἐξορίαν!» ἀνέκραξεν ἰδοῦσά με εἰσερχόμενον· « χάρις τῷ Θεῷ καὶ τῷ αὐτοκράτορι!»

Μετὰ τὴν πρώτην ὁρμὴν τῆς χαρᾶς, ἔστρεψε τὸν νοῦν ἡ Λουΐζα πρὸς τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφὰς τοῦ ἐραστοῦ της. Ἐστοχάσθη δὲ ὅτι, ἂν εὐθὺς ἀπέστελλεν ἔκτακτον ταχυδρόμον, ἠδύνατο νὰ φθάσῃ εἰς Μόσχαν δώδεκα ὥρας πρὸ τοῦ τακτικοῦ, ὅστις ἔμελλε ν' ἀπέλθῃ τὴν νύκτα. Μὲ ἠρώτησεν ἂν ἐγνώριζον ἀξιόπιστόν τινα ἀγγελιοφόρον, ὅστις ἀνυπερθέτως νὰ κινήσῃ ὡς κομιστὴς τῶν χαροποιῶν εἰδήσεων εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Κόμητος. Εἶχον Ῥῶσσον ὑπηρέτην, εἰδήμονα καὶ δραστήριον, ὅστις, τὴν ἐβεβαίωσα, ἤθελε τὴν δουλεύσειν εὐχαρίστως·--μετ' ἀγαλλιάσεως ἐδέχθη τὴν προσφοράν μου. Ἡ μόνη δυσκολία ἦτο τὸ διαβατήριον· ἀλλὰ καὶ τοῦτο, διὰ τῆς φιλοφροσύνης τοῦ πρώην ἀστυνόμου, κυρίου Γοργόλη, ἐπρομηθεύθη εἰς ἡμίσειαν ὥραν· καὶ ὁ ταχυδρόμος ἐξεκίνησε, χίλια ρούβλια ἔχων εἰς τὸ θυλάκιόν του ὡς ὁδοιπορικὰ ἔξοδα.

Ἔφθασε δὲ εἰς τὴν Μόσχαν δεκατέσσαρας ὥρας πρὸ τοῦ δημοσίου ταχυδρόμου· ὥστε ἡ μήτηρ καὶ αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Κόμητος ἀπηλλάχθησαν δεκατεσσάρων ὡρῶν θανασίμου ἀνησυχίας.

Ἐπιστρέψας ἔφερεν εἰς ἀπάντησιν μίαν ἐξ ἐκείνων τῶν ἐπιστολῶν, αἵτινες φαίνονται γεγραμμέναι μὲ κονδύλιον ἐκ πτέρυγος ἀγγέλου. Ἡ γηραλέα Κόμησσα ἐκάλει τὴν Λουΐζαν θυγατέρα της, αἱ δὲ νέαι κόραι ὠνόμαζον αὐτὴν ἀδελφήν των. Παρεκάλουν δὲ ὥστε, ἅμα ἤθελε γνωστοποιηθῆν ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἔμελλον νὰ κινήσωσιν οἱ δέσμιοι πρὸς τὸν τόπον τῆς ἐξορίας των, ν' ἀποσταλθῇ ταχυδρόμος εἰς Μόσχαν φέρων τὴν ἀγγελίαν ταύτην. Ἐγὼ λοιπὸν εἶπον εἰς τὸν ὑπηρέτην μου νὰ ἦναι ἕτοιμος νὰ κινήσῃ· αὐτὸς δὲ μετὰ χαρᾶς ἔκλινε, διότι εἶχε λάβει παρὰ τῆς μητρὸς τοῦ Κόμητος χίλια ρούβλια διὰ τὸ πρῶτον ταξειδιόν του, καὶ ἤλπιζεν ὅτι καὶ τὸ δεύτερον ἤθελεν ἀνταμειφθῆν ἐπίσης γενναίως.

Εἰς διάστημα ἑξήκοντα ἐτῶν δὲν εἶχε συμβῆν ἐν Πετρουπόλει δημοσία θανάτωσις· ὅθεν ἦτον ἀναλόγως μεγαλητέρα ἡ ἐκ τῆς προσδοκωμένης ταύτης περιέργειά τε καὶ συγκίνησις. Ἡ ἡμέρα δὲν ἦτον ἐγνωσμένη εἰς τὸ δημόσιον, καὶ οἱ κάτοικοι τῆς πρωτευούσης ἀνίσταντο κατὰ πᾶσαν πρωΐαν, περιμένοντες ν' ἀκούσωσι τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς αἱματηρᾶς τραγῳδίας. Ἐγὼ εἶχον παρακαλέσει νέον τινὰ Γάλλον, ὅστις ἦτο πιθανὸν νὰ λάβῃ ἔγκαιρον εἴδησιν, καθὼ ὑπάλληλος τοῦ ἐκτάκτου ἀπεσταλμένου Στρατάρχου Μαρμὸντ, νὰ μὲ κοινοποιήσῃ τὴν ἡμέραν, εὐθὺς ὅτε ἤθελε τὴν μάθει· τὸ ἑσπέρας δὲ τῆς 28ης Ἰουλίου μ' ἐμήνυσεν ὅτι ὁ στρατάρχης καὶ ἡ θεραπεία του εἶχον προσκληθῆ νὰ παρευρεθῶσι τὴν αὐγὴν τῆς ἐπιούσης περὶ τὰς τέσσαρας εἰς τὸ παλάτιον τῆς Γαλλικῆς πρεσβείας, ἐκ τῶν παραθύρων τοῦ ὁποίου ἐφαίνετο ὁ τόπος τῆς θανατώσεως.

Ἔσπευσα νὰ μεταδώσω τὴν ἀγγελίαν ταύτην εἰς τὴν Λουΐζαν. Οἱ φόβοι της ὅλοι ἐπανῆλθον. Ἦτο τάχα βέβαιον ὅτι ὁ Ἀλέξιος ἐσυγχωρήθη; Ἡ ἐν τῇ ἐφημερίδι ἀναγγελθεῖσα μεταβολὴ τῆς ποινῆς δὲν ἦτον ἐνδεχόμενον νὰ ἦναι τέχνασμα πρὸς ὑποκρυψιν τῆς ἀληθείας; Ἂδραι, καὶ χίλιαι ἄλλαι ἀμφιβολίαι, ἀνέβησαν εἰς τὸ πνεῦμά της· ἀλλ' ἐπέτυχον τέλος νὰ τὴν καθησυχάσω, καὶ ἐπέστρεψα οἰκαδὲ νὰ ἀναπαυθῶ μικρόν τι μέχρι τῆς ὥρας τῆς θανατώσεως. Πρὶν τούτου ὅμως, ἀπεστάλθη ὁ ὑπηρέτης μου εἰς τὴν Μόσχαν, νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν Κόμησσαν Β-- ὅτι ὁ υἱὸς αὐτῆς ἔμελλε τὴν ἐπιοῦσαν νὰ ἀναχωρήσῃ τῆς Πετρουπόλεως πρὸς τὸν τόπον τῆς ἐξορίας του.

Εἰς τὰς τρεῖς ἤμισυ, ἐξῆλθον τῆς οἰκίας μου, καὶ διευθύνθην πρὸς τὴν ἀκρόπολιν. Λευκοφαιόν τι χρῶμα κατ' ἀνατολὰς ἀνήγγελλε τὴν προσέγγισιν τῆς ἡμέρας, καὶ λεπτὴ καττάλευκος ὁμίχλη ἐκρέματο ὡς κάλυμμα ὑπὲρ τοῦ Νεύα. Ἐνῷ διέβαινον παρὰ τὴν κόγχην τῆς Γαλλικῆς πρεσβείας, ὁ Μαρμόντιος καὶ ἡ θεραπεία του εἰσήρχοντο εἰς τὸν οἶκον, καὶ μετὰ ἓν λεπτὸν ἐφάνησαν ἐπὶ τοῦ ἐξωστέγου.

Ὀλίγοι τινὲς ἵσταντο ἐπὶ τῆς προκυμαίας, ὄχι προσδοκῶντες, οὔτε κἂν γνωρίζοντες τὸ συμβησόμενον, ἀλλ' ἐπειδὴ τὴν γέφυραν τῆς Τριάδος κατεῖχον στρατιῶται, οἵτινες ἐμπόδιζον αὐτοὺς νὰ προχωρήσωσιν εἰς τὸ ἔργον των. Ἐφαίνοντο δὲ ἀνήσυχοι, καὶ ἀβέβαιοι ἐὰν ἦτον ἀσφαλὲς νὰ μένωσιν ἐκεῖ.

Λεπτά τινα πρὶν τῶν τεσσάρων ἀνήφθη μεγάλη πυρκαϊὰ εἰς τὸ πρὸ τοῦ φρουρίου ἐπίπεδον μέρος. Εἰς τὸ σημεῖον δ' αὐτὸ στρέψας τὰ βλέμματα, εἶδον, διὰ τοῦ νῦν αὐξανομένου λυκόφωτος, ξύλινόν τι πῆγμα (σκαλωσιὰν), καὶ ἐπ' αὐτοῦ πέντε μελαίνας ἀγχόνας.

Τὸ ὡρολόγιον ἐκτύπησε τέσσαρας, καὶ οἱ δέσμιοι, ὅσων ἡ ποινὴ εἶχε μεταβληθῆν εἰς ἐξορίαν, ἐφάνησαν ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ φρουρίου, καὶ διετάχθησαν περὶ τὰς ἀγχόνας. Ἅπαντες ἦσαν ἐν πλήρει στολῇ, φοροῦντες τὰς ἐπωμίδας των, καὶ τοὺς ἀστέρας καὶ τὰς ταινίας διαφόρων ταγμάτων. Τὰ ξίφη των ἔφερον στρατιῶται. Ἐζήτησα νὰ διακρίνω τὸν Κόμητα· ἀλλ' ἡ ἀπόστασις, καὶ τὸ ἀτελὲς ἔτι φῶς, ἐματαίωσαν τὴν ἀπόπειραν.

Ἀνέβησαν ἔπειτα εἰς τὸ ξύλινον πῆγμα οἱ μέλλοντες νὰ θανατωθῶσι πέντε, παχέα λινᾶ φορέματα ἐνδεδυμένοι, καὶ εἶδος λευκῆς κουκκούλας ἐπὶ κεφαλῆς ἔχοντες. Ἤρχοντο δὲ ἀναμφιβόλως ἐκ διαφόρων φυλακῶν, διότι, συναπαντηθέντες, ἔλαβον ἄδειαν ν' ἀσπασθῶσιν ἀλλήλους. Εὐθὺς μετὰ τοῦτο, ἐπλησίασέ τις πρὸς αὐτοὺς, καὶ εἶπέ τι, μεθ' ὃ ἀνευφήμησαν οἱ στρατιῶται καὶ ἄλλοι παρευρισκόμενοι. Διεδόθη λόγος μετὰ ταῦτα, ἀγνοῶ ἐπὶ τίνι βάσει, ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐστάλθη νὰ τοὺς προσφέρῃ τὴν ζωὴν, ἂν ἤθελον νὰ τὴν αἰτήσωσιν· ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνοι ἀπήντησαν εἰς τὴν προσφορὰν διὰ κραυγῶν Ῥωσσία καὶ Ἐλευθερία!--κραυγῶν αἵτινες κατεπνίγησαν διὰ τῶν τρανωτέρων ἐκφωνήσεων τῶν φυλάκων καὶ ὅλων τῶν παρόντων.

Οἱ δήμιοι, πλησιάσαντες, ἐπέρασαν τοὺς βρόχους περὶ τοὺς τραχήλους τῶν καταδεδικασμένων, καὶ ἔσυραν τὰς κουκκούλας ἐπάνωθεν τῶν ὀφθαλμῶν των. Γειτονικόν τι ὡρολόγιον ἐκτύπησε τέσσαρας καὶ τέταρτον, καὶ ἐν τῷ ἅμα καταῤῥακτὴ θύρα (κλαβανὴ) ἔπεσεν ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν ἐνόχων. Μεγάλη κραυγὴ καὶ πολλὴ σύγχυσις ἠκολούθησε, καί τινες στρατιῶται ἐπήδησαν ἐπὶ τοῦ ξυλίνου πήγματος.

Δύο ἐκ τῶν σχοινίων εἶχον σπάσει, καὶ οἱ τοὺς τραχήλους μὲ αὐτὰ περιδεδεμένοι ἔπεσον διὰ τῶν ἀνεφγμένων κλαβανῶν εἰς τὸ ἔδαφος τῆς πλατείας· τοῦ ἑνὸς δὲ συνετρίβη τὸ σκέλος, καὶ τοῦ ἄλλου ὁ βραχίων. Κλίμακες ἐφέρθησαν, καὶ οἱ πάσχοντες ἀνεβιβάσθησαν εἰς τὸ πῆγμα, καὶ ἐτέθησαν ὕπτιοι, καθότι δὲν ἠδύναντο νὰ σταθῶσιν. Εἰς ὀλίγας στιγμὰς, ἡτοιμάσθησαν νέοι βρόχοι, καὶ διὰ τῆς βοηθείας τῶν δημίων τὰ δύστηνα θύματα ἐσύρθησαν ὑπὸ τὰς ἀγχόνας. Αἱ τελευταῖαι λέξεις των ἦσαν Ῥωσσία καὶ Ἐλευθερία! Τὴν φορὰν ταύτην τὰ σχοινία ἔκαμαν τὸ χρέος των.

Ἐῤῥέθη ὅτι, ἀφοῦ μετέπειτα ἔμαθεν ὁ αὐτοκράτωρ τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο, ἠγανάκτησε παραπολὺ ὅτι δὲν τὸν ἀνεφέρθη ἀμέσως· ἀλλὰ ποῖος ἐτόλμα νὰ ἀναδεχθῇ τὴν εὐθύνην τῆς τοῦ θανάτου ἀναβολῆς;

Ἐστράφησαν ἑπομένως εἰς τοὺς ἐξορίστους. Ἀνεγνώσθη πρῶτον ἡ κατ' αὐτῶν ἀπόφασις, δηλοποιοῦσα ὅτι ἀπώλεσαν τὰ πάντα, βαθμὸν, κτήματα, τάγματα, οἰκογένειαν, πᾶν ὅ,τι συνέδεεν αὐτοὺς μετὰ τοῦ παρόντος κόσμου, καὶ οἱ δήμιοι τότε ἐξέσχισαν τὰς ἐπωμίδας αὐτῶν καὶ τὰ κοσμήματα, καὶ τὰ ἔῤῥιψαν εἰς τὸ πῦρ. Ἀκολούθως ἐπῆραν τὰ ξίφη τῶν δεσμίων ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν

στρατιωτῶν οἵτινες τὰ ἐκράτουν, καὶ πιάσαντες αὐτὰ ἐκ τῆς λαβῆς καὶ τῆς αἰχμῆς, συνέτριψαν ἕκαστον ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἰδιοκτήτου, ἐκφωνοῦντες, ἐνῷ ἐδιχοτομεῖτο, « Ξίφος προδότου.» Τούτου γενομένου, ἐγυμνώθησαν ἀπὸ τὰς στολάς των, καὶ ἐφόρεσαν εἰς τόπον αὐτῶν παχέα λευκόφαια ἱμάτια, καὶ τότε ὡδηγήθησαν ὀπίσω εἰς τὴν φυλακήν. Αὐθημερὸν κατὰ τὸ ἑσπέρας ἐξεκίνησαν πρὸς τὴν Σιβηρίαν.

Ἐπανελθὼν εἰς τὴν Λουΐζαν, εὗρον αὐτὴν γονυπετῆ, προσευχομένην καὶ δακρύουσαν. Μ' ἐκύτταξεν ἐμβαίνοντα εἰς τὸν θάλαμον, ὡς ἐὰν ἐφοβεῖτο νὰ μ' ἐρωτήσῃ· ἀλλὰ διεσκέδασα τὴν ἀνησυχίαν της, εἰπὼν ὅτι ὅλα διέτρεξαν ὡς ἀνήγγειλεν ἡ ἐφημερίς. Ἀνέτεινε τότε εἰς τὸν οὐρανὸν τοὺς ὀφθαλμούς της μετ' εὐσεβοῦς εὐγνωμοσύνης.

Μετά τινα παῦσιν, « Πόσον ἀπέχει ἡ Τοβόλσκα;» ἠρώτησε.

« Περὶ τὰς ὀκτακοσίας λεύγας.»

« Ὄχι ὅσον ἐνόμιζον,» παρετήρησεν ἐκείνη. Ἐγὼ τὴν ἐκύτταξα ἐν σιωπῇ. Ἤρχισα νὰ ὑποπτεύωμαι τοὺς σκοπούς της.

« Διὰ τί ἐρωτᾷς;» εἶπον ἐγώ.

« Δὲν δύνασαι νὰ μαντεύσῃς;»

« Ἀλλὰ δὲν γίνεται, Λουΐζα, τοὐλάχιστον πρὸς τὸ παρόν.»

« Μὴ ἀνησύχει, φίλε μου. Γνωρίζω τὰ πρὸς τὸ τέκνον μου καθήκοντα, καὶ ἡ πρὸς τὸν πατέρα του φιλοστοργία μου δὲν θέλει μὲ κάμει νὰ τὰ λησμονήσω. Περιμένω.»

Ἡ προθυμία τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Κόμητος νὰ μάθωσι, μίαν ὥραν ἀρχήτερα, τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ ἐκ Πετρουπόλεως δὲν ἦτον ἀναίτιος. Ὁ ἀπὸ τῆς πρωτευούσης εἰς τὴν Τοβόλσκαν δρόμος ἐπέρνα διὰ τῆς Ἰροσλαύης, πόλεως περὶ τὰς ἑξήκοντα λεύγας ἐκ τῆς Μόσχας, καὶ ἦσαν εὐέλπιδες ὅτι ἤθελον δυνηθῆ νὰ ἴδωσιν ἐκεῖθεν διερχόμενον τὸν υἱὸν καὶ ἀδελφόν των. Τὰ διαβατήρια των ἦσαν ἕτοιμα, καὶ τὰ πάντα διατεταγμένα· ἅμα δὲ λαβοῦσαι παρὰ τοῦ θεράποντός μου τὴν εἴδησιν τῆς ἀναχωρήσεως τῶν δεσμίων, ἐμβῆκαν εἰς ἅμαξαν, καὶ, χωρὶς νὰ εἴπωσι λέξιν εἰς κανένα περὶ τοῦ σκοποῦ των, ἐκίνησαν πρὸς τὴν Ἰροσλαύην.

Εἰς τὴν Ῥωσσίαν ὁδοιποροῦσι ταχέως· μετὰ εἰκοσιτέσσαρας μόλις ὥρας ἔφθασαν εἰς τὸ τέρμα των, καὶ ἀσμένως ἔμαθον ὅτι οἱ δέσμιοι δὲν εἶχον περάσειν ἀκόμη. Φοβούμεναι δὲ μὴ διεγείρωσιν ὑπονοίας, ἂν ἔμενον ἐν Ἰροσλαύῃ, ἐξῆλθον τῆς πόλεως, καὶ κατέλυσαν ἐν μικρῷ χωρίῳ ἐπὶ τοῦ δρόμου, εἰς μοναχικήν τινα καλύβην, πλησίον τῆς ὁποίας ἔμελλον ν' ἀλλάξωσιν ἵππους αἱ τοὺς ἐξορίστους περιέχουσαι ἅμαξαι. Ἐπὶ πάσης τοιαύτης περιπτώσεως ἐν Ῥωσσίᾳ, οἱ τὴν ἐπιστασίαν τῶν καταδεδικασμένων ἔχοντες δὲν συγχωροῦνται νὰ σταθῶσιν ἢ ν' ἀλλάξωσιν ἵππους εἰς πόλεις οὔτε εἰς κώμας.

Ἀφοῦ δὲ περιέμειναν δύο ἡμέρας ὁλοκλήρους αἱ δέσποιναι, ἀνεκάλυψε τὴν συνοδίαν τῶν ἐξορίστων προσεγγίζουσαν ὁ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ταχθεὶς ἐπὶ τοῦ δρόμου ὑπηρέτης, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἔδραμε πρὸς τὴν Κόμησσαν, φέρων τὴν ἀγγελίαν ὅτι ἡ πρώτη μοῖρα τῶν δεσμίων ἤδη ἔφθασεν ἐν πέντε ἁμάξαις, καὶ ὅτι ὁ ἐπ' αὐτῶν δέκαρχος ἔστειλεν ἀνθρώπους νὰ φέρωσιν ἵππους ἐκ τῆς κώμης. Αἱ κυρίαι εἰσῆλθον εἰς τὴν ἅμαξάν των, καὶ ἐκίνησαν δρομαίως πρὸς τὴν καλύβην, ὅπου ἡ συνοδία εἶχε σταθῆν. Ἀπέβησαν δὲ εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς καλύβης λεωφόρον, καὶ ἐκύτταξαν προθύμως διὰ τῆς ἡμισανοιγμένης θύρας τοῦ μόνου δωματίου της. Ἦτο πλήρης δεσμίων· ἀλλὰ μεταξὺ αὐτῶν δὲν ἐφάνη ὁ Ἀλέξιος.

Εἰς ἓν τεταρτημόριον τῆς ὥρας ἵπποι ἐφέρθησαν· οἱ δέσμιοι ἐμβῆκαν πάλιν εἰς τὴν ἅμαξαν, καὶ ἀμέσως ἀπῆλθον.

Μετὰ ἡμίσειαν ἀκόμη ὥραν ἔφθασεν ἡ δευτέρα μοῖρα τῆς συνοδίας· ἀλλ' ὁ Κόμης δὲν ἦτο μετ' αὐτῆς. Ἡ τρίτη, τετάρτη, καὶ πέμπτη ἐπέρασαν ὡσαύτως, ἑκάστη ἀναγκαζομένη νὰ περιμένῃ πλειότερον τοὺς ἀναγκαίους ἵππους, ἐπειδὴ οἱ ἐν τῷ ταχυδρομείῳ καὶ τῇ ἀμέσῳ γειτονίᾳ εἶχον ὅλοι ἐπαρθῆ.

Ἦτον ἤδη σκοτεινὰ πρὸ ἱκανῆς ὥρας, ὅτε ἠκούσθη προσεγγίζουσα ἡ ἕκτη καὶ τελευταία μοῖρα. Αἱ ἀθλιαι γυναῖκες συνέδεσαν τὰς τρεμούσας χεῖράς των. Εἶχε μὲν φθάσειν ἡ πολυπόθητος στιγμὴ, ἀλλ' ὑπῆρχεν ἔτι μέγιστον ἐμπόδιον. Ἦτο μᾶλλον παρ' ἀβέβαιον ἐὰν ἤθελον συγχωρηθῆ ν' ἀσπασθῶσι τὸν υἱὸν καὶ ἀδελφόν των.

Ἡ συνοδία ἐστάθη· ὁ Ἀλέξιος ἐκβῆκε τῆς τρίτης ἁμάξης. Καίτοι ἐν σκότει καὶ ἐν ἀτίμῳ στολῇ, ἀνεγνωρίσθη πάραυτα ὑπὸ τῆς Κομήσσης καὶ τῶν θυγατέρων της. Μία ἐκ τούτων ἔμελλε νὰ ἐκφωνήσῃ τὸνομά του· ἀλλ' ἡ μήτηρ ἐπέθηκε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στόματος αὐτῆς ἐν καιρῷ νὰ προλάβῃ τὴν ἀπερισκεψίαν, καὶ ὁ Κόμης ἐμβῆκεν εἰς τὴν καλύβην.

Ὁ τὴν ἐπιστασίαν ἔχων δέκαρχος ἤρχισε νὰ ἐρωτᾷ περὶ ἵππων, καὶ μαθὼν ὅτι ἦσαν σπάνιοι, ἀπέστειλε τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ μὲ διαταγὰς νὰ ἀγγαρεύσωσιν ὁπουσδήποτε ἤθελον εὑρεῖν, ἐν ὀνόματι τοῦ αὐτοκράτορος. Οἱ ἄνθρωποι ἀνεχώρησαν, καὶ αὐτὸς ἔμεινε μόνος μετὰ τῶν δεσμίων. Κίνδυνος ἀποπείρας τινὸς εἰς δραπέτευσιν δὲν ὑπῆρχεν. Ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ἀχανοῦς ἐκείνης αὐτοκρατορίας ποῦ ἠδύνατο νὰ καταφύγῃ ὁ δραπέτης, χωρὶς βεβαιότητος ὅτι ἤθελε προκαταληφθῆν ἢ καὶ λιμοκτονηθῆ πρὶν φθάσῃ εἰς τὸ σύνορα;

Ἐμεινε λοιπὸν ὁ δέκαρχος Ἰβανὸς περιπατῶν ἄνω κάτω ἔμπροσθεν τῆς καλύβης, ἄλλοτε μὲν σφυρίζων, ἄλλοτε δὲ κτυπῶν μὲ τὴν μάστιγα τὸ δερμάτινον αὐτοῦ ἐπανωφόρεμα, καί ποτε ἀτενίζων τοὺς ὀφθαλμούς εἰς τὴν ἅμαξαν τῆς Κομήσσης, ἥτις ἐστέκετο ἄνευ ἵππων ἐν τῷ δρόμῳ. Μετ' ὀλίγον ἡ θύρα τοῦ ὀχήματος ἠνοίχθη, ἀπέβησαν τρεῖς κυρίαι, καὶ ἐβάδιζον πρὸς τὸν δέκαρχον. Δύο ἐξ αὐτῶν ἔμειναν ὀλίγον ὀπίσω, ἡ δὲ τρίτη τὸν ἐπλησίασε μὲ τὰς χεῖρας συνδεδεμένας.

« Φίλε μου,» εἶπεν ἡ Κόμησσα,» ὁ υἱός μου εἶναι μετὰ τῶν δεσμίων σου· ἄφες με νὰ τὸν ἴδω, καὶ σὲ χαρίζω ὅ,τι εἴπῃς.»

« Ἀδύνατον, κυρία!» ἀπήντησεν εὐσεβάστως ὁ δέκαρχος· « ἔλαβον αὐστηρὰς διαταγὰς νὰ μὴ συγχωρήσω εἰς οἱονδήποτε νὰ συγκοινωνήσῃ μετὰ τῶν δεσμίων· καὶ τὸ κνοῦτον* θέλει εἶσθαι ἡ ἐλαχίστη ποινὴ τῆς παραβάσεώς μου.»

« Ἀλλὰ ποῖος θέλει γνωρίσειν ὅτι παρέδης αὐτάς;» ἔκραξεν ἡ Κόμησσα, ἐνῷ ἔτρεμεν ἡ φωνή της ἀπὸ τὸν πόθον καὶ τὴν ἀμφιβολίαν. Αἱ θυγατέρες της προσῆλθον, καὶ συνέδεσαν τὰς χεῖρας, ὡς ἱκετεύουσαι τὸν στρατιώτην.

« Ἀδύνατον ὅλως διόλου, κυρία!» ἐπανέλαβεν ὁ ἄνθρωπος.

« Μῆτέρ μου!» ἀνεβόησεν ὁ Ἀλέξιος, βιαστικῶς ἀνοίξας τὴν θύραν τῆς καλύβης. Εἶχεν ἀκούσει τὴν φωνήν της, καὶ ἐν μιᾷ στιγμῇ περιέπεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας της.

Ὁ δέκαρχος ἔκαμε κίνημά τι, ὡς διὰ νὰ πιάσῃ τὸν δέσμιον· ἀλλὰ συγχρόνως αἱ δύο νεάνιδες ἔπεσον εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ τὰ γόνατά του ἀσπασθεῖσαι ἐδακτυλοδείκτουν τὸ ἐνώπιον αὐτῶν κατανυκτικὸν θέαμα.

Ὁ δέκαρχος ἦτο καλῆς ψυχῆς ἄνθρωπος. Ἐξεφώνησέ τι ἀναμέσον στεναγμοῦ καὶ γογγυσμοῦ, καὶ αἱ ἀδελφαὶ ἐνόησαν ὅτι ἐχάρισε τὸ αἴτημά των.

« Μάμμα,» εἶπε σιγανὰ ἡ μία ἐξ αὐτῶν, « μᾶς συγχωρεῖ νὰ

* Τὸ κνοῦτον εἶναι σκληροτάτη ποινὴ παρὰ τοῖς Ῥώσσοις, μαστίγωσις μέχρις αἵματος καὶ κατασπαραγμοῦ τῶν σαρκῶν.

ἀσπασθῶμεν τὸν ἀδελφόν μας.» Ἡ Κόμησσα, ἀπαλλαχθεῖσα τῶν ἀγκαλῶν τοῦ υἱοῦ της, προσέφερε βαρὺ πουγγίον εἰς τὸν δέκαρχον.

« Κινδυνεύεις χάριν ἡμῶν, φίλε μου, καὶ εἶναι δίκαιον νὰ λάβῃς τὴν ἀνταμοιβήν σου.»

Ὁ Ἰβανὸς σταθερῶς ἐκύτταξε τὸ πουγγίον· ἔπειτα, τὴν κεφαλήν του κινήσας, καὶ ὀπίσω τὰς χεῖράς του διευθύνας, « Ὄχι, δέσποινά μου,» εἶπε· « παραβαίνω μὲν τὸ χρέος μου, ἀλλ' οὐχὶ διὰ τὸ χρυσίον. Ταύτην ἔχω καλλίστην ἀπολογίαν πρὸς τοὺς δικαστάς μου· καὶ ἂν ἐκεῖνοι δὲν τὴν δεχθῶσιν, ὁ Θεὸς θέλει τὴν δεχθῇ·» καὶ ἔδειξε τὰς δύο δακρυσύσας κόρας. Ἡ Κόμησσα ἔλαβε τὴν ἀμάλακτον χεῖρα τοῦ στρατιώτου, καὶ ἐπίεσεν αὐτὴν εἰς τὰ χείλη της.

« Οἱ ἵπποι ἀργοῦν ἀκόμη,» ἐξηκολούθησεν ὁ Ἰβανός· « ἐμβῆτε εἰς τὴν ἅμαξάν σας, καὶ κλείσατε τὰ θυρίδια. Τοιουτοτρόπως οὐδεὶς θέλει σᾶς παρατηρήσειν· ἴσως δὲ σωθῶ κἀγὼ ἀπὸ τὸ κνοῦτον.»

« Σὲ εὐχαριστῶ, δέκαρχε,» εἶπεν ὁ Ἀλέξιος· « πλὴν, τοὐλάχιστον, λάβε τὸ πουγγίον τοῦτο.»

« Λάβε το σὺ ὁ ἴδιος, συνταγματάρχα,» εἶπεν ὁ Ἰβανὸς, καθ' ἕξιν δίδων τίτλον, ὅστις πλέον δὲν ἀνῆκεν εἰς τὸ ὑποκείμενον. « Θέλεις τὸ εὑρεῖ χρησιμώτατον εἰς τὸ τέλος τῆς ὁδοιπορίας σου.»

« Ἀλλ' ὅταν φθάσω, θέλουν μὲ διερευνήσει.»

« Ἐμπορεῖς νὰ μὲ τὸ δώσῃς πρὸ τῆς διερευνήσεως, καὶ μετ' αὐτὴν σὲ τὸ ἐπιστρέφω. Ἀλλ' ἀκούω ἵππον καλπάζοντα· ἐμβῆτε, ἐμβῆτε!» Ὁ δέκαρχος ἔσπρωξε τὸν Ἀλέξιον εἰς τὴν ἅμαξαν· αἱ κυρίαι ἠκολούθησαν, καὶ αὐτὸς ἔκλεισε τὴν θύραν κατεπάνω των.

« Μία ὥρα παρῆλθεν, ὥρα συμμεμιγμένης χαρᾶς καὶ λύπης. Μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ καιροῦ αὐτοῦ, ἡ θύρα ἠνοίχθη, καὶ ὁ Ἰβανὸς ἐπαρουσιάσθη.

« Πρέπει νὰ διαχωρισθῆτε,» εἶπεν· « οἱ ἵπποι ἔρχονται.»

« Ἀκόμη ὀλίγα λεπτά!» ἐφώναξαν αἱ κυρίαι, μὲ δακρυσμένας φωνάς.

« Οὔτε μίαν στιγμὴν, εἰ δὲ μὴ, ἐχάθην. Ὑπάγετε εἰς τὸν προσεχῆ σταθμόν· εἶναι σκότος, κανεὶς δὲν σᾶς βλέπει, καὶ ἴσως δὲν τιμωρηθῶ πλειότερον διὰ δύο παρὰ διὰ μίαν φοράν.»

« Ποσῶς δὲν θέλεις τιμωρηθῆν,» εἶπαν αἱ κυρίαι· « βέβαια ὁ Θεὸς θέλει σὲ ἀνταμείψει.»

« Αἴ, Αἴ,» εἶπεν ὁ δέκαρχος ἀμφιβάλλων, καὶ σχεδὸν σύρων τὸν ἥσμιόν του ἐκ τῆς ἅμαξης.

Ἐν τῷ προσεχεῖ σταθμῷ τὰ πάντα ὑπῆγαν ἐξίσου καλῶς. Τρίτην δὲ συνέντευξιν κατέστησε δυσκατόρθωτον ἡ προσέγγισις τῆς ἡμέρας. Μετὰ λυπηρότατον ἀποχαιρετισμὸν, αἱ κλαίουσαι γυναῖκες διευθύνησαν πρὸς τὴν Μόσχαν, ἀφοῦ πρῶτον συνεννοήθησαν περὶ τρόπου ἀλληλογραφίας, καὶ ἀφοῦ συμπαρέλαβον ὀλίγας γραμμὰς, μὲ μολυβοκόνδυλον γραφθείσας ὑπὸ τοῦ Ἀλεξίου πρὸς τὴν Λουΐζαν.

Ἡ Κόμησσα εἶχε διατάξει τὸν δοῦλόν μου νὰ περιμένῃ ἐν Μόσχᾳ μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς της· ἅμα δ' ἐκεῖ φθάσασα, ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς Πετρούπολιν. Οὗτος ἔφερε πρὸς τὴν Λουΐζαν τὸ γραμμάτιον τοῦ Κόμητος, καὶ ἐπιστολὴν παρὰ τῆς μητρός του, ἥτις ἐπροσκάλει αὐτὴν νὰ ὑπάγῃ εἰς Μόσχαν, διότι ἦτον ἀνυπόμονος νὰ τὴν ἀσπασθῇ ὡς θυγατέρα της.

Ἡ Λουΐζα ἐφίλησε τὸ γραμμάτιον τοῦ ἐραστοῦ. Ἀναγνοῦσα δὲ τὴν ἐπιστολὴν τῆς Κομήσσης, ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐμειδίασε λυπηρόν τι μειδίαμα, ἴδιον εἰς αὐτήν. « Δὲν ὑπάγω εἰς Μόσχαν,» εἶπεν· « ἀλλοῦ εἶναι ὁ τόπος μου.»

Κατὰ τὴν ὑποψίαν μου, ἡ Λουΐζα εἶχεν ἀποφασίσει νὰ ἑνωθῇ μετὰ τοῦ Κόμητος Β-- εἰς τὴν Τοβόλσκαν· ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ κινήσῃ πρὸ τοῦ τοκετοῦ, ὅστις ἔμελλε νὰ συμβῇ μετὰ δύο μῆνας.

Ἐν τῷ μεταξὺ, ἐνησχολεῖτο ἑτοιμαζομένη. Ἐξαργυρώτασα πᾶν ὅ,τι εἶχεν, ἔκαμεν ὡς τριάκοντα χιλιάδας ρούβλια. Κατ' αἴτησίν της, παρεκάλεσα τὸν εὐμενῆ φίλον μου, κύριον Γοργόλην, νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἄδειαν ὥστε νὰ ὑπάγῃ αὐτὴ πρὸς συνέντευξιν τοῦ ἐραστοῦ της. Οἱ σκοποί της εἶχον διαδοθῆν ἐν Πετρουπόλει, καὶ πᾶς τις ἐλάλει μετὰ θαυμασμοῦ περὶ τῶν μελετωμένων θυσιῶν τῆς νέας Γαλλίδος. Πολλοὶ ὅμως ἐφρόνουν, ὅτι ἤθελε τῆς λείψειν ἡ γενναιότης κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεως· ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἐγνώριζον καλήτερα, καὶ ἤμην πεπεισμένος τὸ ἐναντίον.

Περὶ τὰς ἀρχὰς Σεπτεμβρίου, ἠλευθερώθη·--ἔτεκεν υἱόν. Τὴν ἐσυμβούλευσα νὰ γράψῃ πρὸς τὴν μητέρα τοῦ Ἀλεξίου, ὅπως ἀναγγείλῃ τὸ συμβεβηκός· ἀλλὰ δὲν ἔστερξε. Τὸ ἔμαθεν ὅμως ἀλλαχόθεν ἡ Κόμησσα, καὶ ἔγραψε πρὸς τὴν Λουΐζαν ὅτι τὴν περιμένει μετὰ τοῦ βρέφους.

Αἱ σφοδραὶ θλίψεις κατὰ τὸ διάστημα τῆς κυοφορίας εἶχον ἐξασθενίσει τὴν ὑγείαν της, καὶ ἕνεκα τούτου βραδέως ἀνελάμβανεν. Ἤθελε δὲ νὰ ἀναχωρήσῃ τῆς Πετρουπόλεως πρὶν ἀκόμη δυναμώσῃ ἀρκετὰ πρὸς τοιαύτην ἐπίμοχθον ὁδοιπορίαν· ἀλλ' ἡ ἄδεια ἐμέλλε νὰ ἐκβῇ διὰ μέσου μου, καὶ τὴν εἶπα ὅτι δὲν ἤθελον ζητήσειν αὐτὴν πρὸ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἰατροῦ της.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ἠνοίχθη ἡ θύρα τοῦ δωματίου μου, καὶ ἡ Λουΐζα εἰσῆλθε μὲ πρόσωπον λάμπον ὑφ' ἡδονῆς. « Θέλει διεκφύγει!» ἐφώναξε.

« Ποῖος;»

« Ἐκεῖνος--ὁ Ἀλέξιος.»

« Πῶς! Νὰ διεκφύγῃ; Ἀδύνατον.»

« Διάβασε,» εἶπε· καὶ μ' ἐνεχείρισεν ἐπιστολὴν τοῦ Κόμητος. Διελάμβανεν ὡς ἑπομένως·--

« Φιλτάτη Λουΐζα, Τὸν φέροντα τὴν παροῦσαν νὰ ἐμπιστευθῇς καθ' ὅλα. Εἶναι ὄχι μόνον φίλος μου, ἀλλὰ καὶ σωτήρ μου. Ἠσθένησα καθ' ὁδὸν, καὶ ἠναγκάσθην νὰ σταθῶ εἰς τὴν Πέρμαν. Οἱ ἰατροὶ ἐδηλοποίησαν ὅτι δὲν ἤμην ἱκανὸς νὰ ἐξακολουθήσω τὴν ὁδοιπορίαν, καὶ ἀπεφασίσθη νὰ διαχειμάσω ἐν τῇ φυλακῇ αὐτῆς τῆς πόλεως. Ἀγαθῇ τύχῃ, ὁ ἀδελφὸς τοῦ δεσμοφύλακος εἶναι παλαιὸς θεράπων τῆς οἰκογενείας μου, καὶ διὰ τοῦτο πρόθυμος νὰ συνεργήσῃ εἰς τὴν ἐλευθέρωσίν μου. Αὐτὸς καὶ ὁ ἀδελφός του φεύγουσι μετ' ἐμοῦ· ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχω μέσα νὰ τοὺς ἀποζημιώσω δι' ὅσα ἐγκαταλείπουσι χάριν ἐμοῦ, καὶ διὰ τὸν κίνδυνον εἰς ὃν ἐκτίθενται. Δὸς εἰς τὸν φέροντα ὅλα τὰ χρήματα καὶ τοὺς πολυτίμους λίθους σου. Ἅμα ἐλευθερωθῶ, θέλω σὲ γράψει νὰ ἔλθῃς πρὸς συνέντευξίν μου. Ἔρρωσο. B-- »

« Λοιπὸν,» εἶπα ἐγὼ, ἀφοῦ ἀνέγνων τὴν ἐπιστολὴν, « τί ἔπραξας;»

« Ἐρωτᾷς κἀν;»

« Τί!» ἀνεβόησα. « Ἔδωκας ——;»

« Ὅλα μου τὰ ρούβλια,» εἶπε, διακόπτουσά με.

« Ἀλλ' ἐὰν δὲν ἦναι τοῦ Κόμητος ἡ ἐπιστολὴ αὕτη; Ἐὰν ἦναι πλαστή;»

Ἠλλαξεν ὄψιν, καὶ ἥρπασε τὸ χαρτίον ἐκ τῆς χειρός μου.

« Ὄχι, ὄχι!» εἶπε· « γνωρίζω τὸ χειρόγραφόν του. Ἀδύνατον νὰ λανθάνωμαι.» Ἀλλ' ἀφοῦ καὶ πάλιν ἀνέγνω τὴν ἐπιστολὴν, παρετήρησα ὅτι ὠχρίασεν ἔτι μᾶλλον.

« Δὲν στοχάζομαι,» παρετήρησα ἐγὼ, « ὅτι ἤθελε διευθύνει πρὸς σὲ τοιαύτην ἀπαίτησιν ὁ Ἀλέξιος.»

« Καὶ διατί ὄχι; Ποῖος τὸν ἀγαπᾷ περισσότερον;»

« Δέν μ' ἐνόησας ὀρθῶς. Ἂν ἐχρειάζετο φιλική τις πρᾶξις, γενναία τις προσωπικὴ θυσία, ἀναμφιβόλως ἤθελε προσδράμειν εἰς

σέ· ἀλλ' ἀργύριον ἤθελε ζητήσει παρὰ τῆς μητρός του. Σὲ τὸ μεταλέγω, ἡ ἐγὼ δὲν γνωρίζω τὸν χαρακτῆρα τοῦ Κόμητος B--, ἢ δὲν εἶναι γεγραμμένη ὑπ' ἐκείνου ἡ ἐπιστολὴ αὕτη.»

« Ἀλλὰ τί νὰ γένω; Ἔδωκα πᾶν ὅ,τι εἶχον.»

« Πῶς ὑπέγραφε συνήθως τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῦ ὁ Κόμης;»

« Ἀλέξιος πάντοτε.»

« Ἀλλ' αὕτη, βλέπεις, εἶναι ὑπογεγραμμένη B--. Δῆλον ὅτι ἐπλαστογραφήθη, καὶ πρέπει ἀμέσως νὰ εἰδοποιήσωμεν τὴν ἀστυνομίαν.»

« Ἀλλ' ἂν ἔχωμεν λάθος; Ἂν δὲν ἦναι πλαστογράφημα, θέλομεν ἐμποδίσει τὸ νὰ διεκφύγῃ. Ὄχι, ὄχι! Κάλλιον νὰ χάσω τὰ χρήματα. Οἰκονομοῦμαι καὶ χωρὶς αὐτῶν. Ἐπεθύμουν μόνον νὰ μάθω ἂν ἦναι εἰς τὴν Πέρμαν.»

Μοῦ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν, ὅτι εὐκόλως ἠδυνάμην νὰ ἐξακριβώσω τὸ ἔσχατον τοῦτο παρά τινος ὑπομοιράρχου τῆς χωροφυλακῆς, ὅστις ἐλάμβανε παρ' ἐμοῦ μαθήματα· καὶ παρακαλέσας τὴν Λουΐζαν νὰ προσμείνῃ ἕως νὰ ἐπιστρέψω, ἔσπευσα εἰς τὸ κατάλυμά του. Τὸν εἶπα ὅτι διὰ λόγους ἰδιαιτέρους ἐπεθύμουν νὰ μάθω ἐὰν ὁ φίλος μου B-- εἶχε φθάσειν εἰς τὴν Τοβόλσκαν, καὶ τὸν ἠρώτησα ἐὰν ἦτο τρόπος νὰ πληροφορηθῶ. Πάραυτα ἔστειλε διαταγὴν νὰ παρουσιασθῇ ὁ ὑπάλληλος ὁ συνοδεύσας τὴν μοῖραν τοῦ Κόμητος. Μετὰ δέκα λεπτὰ, εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον ὁ Δέκαρχος Ἰβανός· καίτοι δὲ ἀγνοῶν τότε τὴν παρ' αὐτοῦ ἐκδούλευσιν εἰς τὴν Κόμησσαν καὶ τὰς θυγατέρας της, εὐθὺς ὅμως τὸ ἐλευθέριον ἄδολον πρόσωπον καὶ τὸ στρατιωτικὸν βάδισμά του ἐφείλκυσαν τὴν εὐνοιάν μου.

« Σὺ ἐπεστάτεις τὴν ἔκτην μοῖραν τῶν δεσμίων, οἵτινες πρὸ μικροῦ ἐστάλθησαν εἰς τὴν Σιβηρίαν;» ἠρώτησα ἐγώ.

« Ἐγὼ, ἐξοχώτατε.»

« Ὁ Κόμης B-- ἦτον εἰς τὴν μοῖράν σου;»

Ὁ δέκαρχος ἐδίστασε, καὶ δὲν εὐχαριστήθη τόσον μὲ τὴν ἐρώτησιν.

« Μὴ φοβοῦ τίποτε,» εἶπα ἐγὼ· « λαλεῖς πρὸς φίλον, ὅστις ἤθελε καταβάλει καὶ τὴν ζωήν του ὑπὲρ ἐκείνου. Εἰπέ μοι τὴν ἀλήθειαν, σὲ παρακαλῶ. Ἠρρώστησε καθ' ὁδὸν ὁ Κόμης B--;

« Ὄχι, διόλου.»

« Ἐστάθητε εἰς τὴν Πέρμαν;»

« Οὐδὲ κἂν διὰ ν' ἀλλάξωμεν ἵππους. Τὸν ἀφῆκα εἰς τὸ Κόσλοβον, μικρὸν εὔμορφον χωρίον ἐπὶ τοῦ Ἰρτισσοῦ, εἴκοσι λεύγας ἀπὸ τὴν Τοβόλσκαν.»

« Δὲν ἔχεις κἀμμίαν ἀμφιβολίαν περὶ τῶν ὅσα λέγεις;»

« Οὐδεμίαν. Ἔλαβον ἀπόδειξιν παρὰ τῶν ἐκεῖ ἀρχῶν, καὶ ἅμα φθάσας ἐδῶ τὴν παρέδωκα εἰς τὴν αὐτοῦ ἐξοχότητα, τὸν ἀρχιαστυνόμον.»

Ἔσπευσα τώρα πρὸς τὸν κύριον Γοργόλην, καὶ διηγήθην ὅλα τὰ διατρέξαντα. Ἀφοῦ δ' ἐτελείωσα,

« Ἔχει ἀπόφασιν ἡ νέα, καίτοι ἀνάργυρος ἤδη, νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὸν ἐν Σιβηρίᾳ ἐραστήν της;»

« Σταθερὰν ἀπόφασιν, ἐξοχώτατε· καὶ εἶμαι πεπεισμένος ὅτι οὐδὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ τὴν ἀπόφασίν της.»

« Λοιπὸν ὕπαγε, καὶ εἰπέ την ἐκ μέρους μου ὅτι θέλει λάβει τὴν ἄδειαν.»

Ἐτάχυνα ὀπίσω πρὸς τὴν Λουΐζαν, καὶ τὴν ἐκοινοποίησα τὸ ἀποτέλεσμα τῶν δύο μου συνεντεύξεων. Ἐφάνη ἀδιάφορος μαθοῦσα τὴν ἐπώλειαν τῆς μικρᾶς περιουσίας της, ἀλλ' ὑπερεχάρη ὅτι ἤθελεν ἀφεθῆ νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὸν ἐραστήν της. Μόνην ἐπιθυμίαν εἶχεν ἤδη νὰ λάβῃ ὅσον τάχιστα τὴν ἀπαιτουμένην ἄδειαν.

Πρὶν ἀποχωρισθῶμεν, τὴν εἶπα νὰ θεωρῇ ὡς ἰδικόν της ὅσον ἀργύριον εἶχον παρ' ἐμοί· ἐξ ἀτυχίας, μόνον δύο ἢ τρεῖς χιλιάδας ρούβλια, καθὸ πρὸ μικροῦ ἐμβάσας εἰς Γαλλίαν ὅσα εἶχον φυλάξει κατὰ τὴν ἐν Πετρουπόλει διατριβήν μου.

Αὔθημερὸν, πρὸς τὸ ἑσπέρας, ἐνῷ ἤμην εἰς τῆς Λουΐζης, ἀνηγγέλθη εἷς τῶν ὑπασπιστῶν τοῦ αὐτοκράτορος. Ἔφερεν εἰς αὐτὴν ἔγγραφον, περιέχον ἄδειαν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ ἀνάκτορα τὴν ἐπιοῦσαν. Ὁ Κύριος Γοργόλης εἶχε φυλάξει τὸν λόγον του.

Ἕπεται συνέχεια.

Ο ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΣ ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ.

Ὁ ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ ἐγεννήθη ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης, περὶ τὰ τέλη τῆς πέμπτης ἢ τὰς ἀρχὰς τῆς ἕκτης ἑκατονταετηρίδος. Ἀφοῦ ἐσπούδασε ῥητορικὴν εἰς τὴν πατρίδα του, μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἐδίδασκεν ὡς ῥήτωρ, καὶ ἴσως μετήρχετο τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου. Ἡ φήμη τῆς πολυμαθείας αὐτοῦ καὶ ἱκανότητος ἔφθασεν εἰς τὴν αὐλὴν, καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστῖνος ὁ Πρεσβύτερος, κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τῆς βασιλείας του, διώρισεν αὐτὸν συγκάθεδρον τοῦ στρατηγοῦ Βελισαρίου, ὅστις ἐπέμφθη περὶ τὸν χρόνον ἐκεῖνον διοικητὴς τῆς πόλεως Δάρας ἐπὶ τῶν μεθορίων τῆς Ἀρμενίας. Ὁ Προκόπιος μετέπειτα συνώδευσε τὸν εἰρημένον στρατηγὸν εἰς διαφόρους ἐκστρατείας, κατὰ τῶν Περσῶν (530), κατὰ τῶν ἐν Λιβύῃ Βανδίλων (533-5), καὶ κατὰ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Γότθων (536-9). Εἰς τὸ διάστημα τῶν πολέμων τούτων φαίνεται ὅτι μεγάλως ἐχρησίμευε διὰ τῆς ἐμπειρίας αὐτοῦ καὶ δραστηριότητος, καὶ ὁ Βελισάριος ἐπέτρεπεν εἰς αὐτὸν ἀξιολόγους ὑπηρεσίας. Ἦτο δὲ καὶ ὁ νόμιμος σύμβουλος τοῦ στρατηγοῦ, καὶ ὁ ἰδιαίτερος γραμματεύς του. Ἐν ἔτει 538, ἐβοήθησε τὴν Ἀντωνίναν, σύζυγον τοῦ Βελισαρίου, νὰ στρατολογήσῃ ἐν Καμπανίᾳ, καὶ νὰ στείλῃ διὰ θαλάσσης βοήθειαν εἰς τὴν Ῥώμην, πολιορκουμένην τότε. Ἐπιστρέψας εἰς Κωνσταντινούπολιν περὶ τὸ 540, ἀνεδείχθη βουλευτὴς ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, πρὸς ἀνταμοιβὴν τῶν ἐκδουλεύσεών του. Τὸ 562, διωρίσθη ἔπαρχος Κωνσταντινουπόλεως, ἐκτὸς ἐὰν ἦτον ἄλλος συνώνυμος ὁ τὸ ἀξίωμα τοῦτο λαβών. Ἀπέθανε δ' ἐν τῇ πρωτευούσῃ, προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ δὲν γνωρίζεται ἀκριβῶς ὁ χρόνος τῆς ἀποβιώσεώς του.

Ὁ Προκόπιος συνέγραψεν ὀκτὼ βιβλία τῶν « Κατ' αὐτὸν Ἱστοριῶν,» περιέχοντα τοὺς πολέμους τοῦ Βελισαρίου, καὶ τὰ κατὰ Ῥώμην καὶ Λιβύην πραχθέντα, πόνημα ἀξιόλογον, συνδέον τὴν ἀρχαίαν μετὰ τῆς νεωτέρας ἱστορίας. Ἦτο δὲ νοήμων καὶ εἰλικρινὴς· θεατὴς ἢ ἐνεργὸς εἰς τὰ πλεῖστα τῶν συμβεβηκότων ὅσα διηγεῖται· ἐγνώριζε καλῶς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἰουστινιανοῦ· καὶ εἶναι γενικῶς ἀξιόπιστος, πλὴν ἴσως ὅταν κλίνῃ εἰς τὰς συνήθεις κολακείας πρὸς τὸν αὐτοκρά-

τορα, τὴν αὐτοκρατόρισσαν Θεοδώραν, καὶ τὸν προστάτην αὐτοῦ Βελισάριον· καὶ τῶν τριῶν ὅμως τούτων ἐξέθηκεν ἀνηλεῶς τὰ ἐλαττώματα καὶ τὰς κακίας εἰς ἄλλην Ἱστορίαν του, τὰ Ἀνέκδοτα. Τῶν διαφόρων βαρβάρων ἐθνῶν, ὅσα εἰσέβαλον εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν, περιγράφει ζωηρῶς καὶ μετ' ἀκριβείας τὰ ἔθιμα.

Συνέγραψε προσέτι ὁ Προκόπιος Λόγους ἓξ περὶ τῶν τοῦ Δεσπότου Ἰουστινιανοῦ Κτισμάτων, ὅπου ἀναφέρει τὰ δημόσια οἰκοδομήματα, ὅσα ὁ αὐτοκράτωρ ἀνήγειρεν ἢ ἐπανώρθωσε καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἔχει μὲν ἐγκωμιαστικὸν ὕφος, ἀλλὰ περιέχει πλείστας ἀξιολόγους τοπογραφικὰς εἰδήσεις.

Τὰ Ἀνέκδοτα εἶναι εἶδος μυστικῆς ἱστορίας. « Τὸ βιβλίον Προκοπίου, » λέγει ὁ Σουΐδας, « τὸ καλούμενον Ἀνέκδοτα, ψόγους καὶ κωμῳδίας Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως περιέχει, καὶ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς Θεοδώρας· ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτοῦ Βελισαρίου, καὶ τῆς γαμετῆς αὐτοῦ. » Ὁ Προκόπιος λέγει ὅτι συνέγραψεν αὐτὰ πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἱστοριῶν του· διότι, βασάνους ἢ καὶ θάνατον φοβούμενος, δὲν ἐξέθηκεν ἐκεῖ περὶ ζώντων ὑποκειμένων ἀπαρακάλυπτον τὴν ἀλήθειαν. Περὶ τῆς Θεοδώρας, ἥτις, πρὶν νυμφευθῇ αὐτὴν ὁ Ἰουστινιανός, ἦτο πόρνη πεζὴ κατὰ τὴν φράσιν τῶν ἀρχαίων, περιέχουσι τὰ Ἀνέκδοτα περικοπάς τινας αἰσχίστας, αἵτινες ὅμως λείπουσιν ἐκ πολλῶν ἐκδόσεων. Ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀντωνίνης, συζύγου τοῦ Βελισαρίου, δὲν ἀναφέρει ὀλίγας αἰσχρουργίας.

ΤΗΝ γλυπτικὴν τέχνην ἀναφέρει καὶ ἡ ἀρχαιοτάτη βίβλος τῆς Γενέσεως, ὅπου λέγεται ὅτι ἡ Ῥαχὴλ ἔκλεψε τοὺς θεοὺς, τὰ εἴδωλα τοῦ πατρὸς αὐτῆς. Εἰς τὴν Ἔξοδον ὁ Μωϋσῆς λαμβάνει περὶ τῆς Σκηνῆς προσταγὰς καὶ διδασκαλίας, νὰ κατασκευάσῃ αὐτὴν κατὰ τὸ παράδειγμα τὸ δειχθὲν αὐτῷ ἐπὶ τοῦ ὄρους· καὶ πρὸς τοῦτο ἐμπνέει ὁ Θεὸς εἰς τὸν Βεσελεὴλ καὶ τὸν Ἐλιὰβ « πνεῦμα θεῖον σοφίας καὶ συνέσεως καὶ ἐπιστήμης, ὥστε ποιεῖν τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον καὶ τὸν χαλκὸν, καὶ λιθουργῆσαι τὸν λίθον, καὶ κατεργάζεσθαι τὰ ξύλα, καὶ ποιεῖν ἐν παντὶ ἔργῳ σοφίας. » Εἰς κἀμμίαν δὲ χώραν δὲν ἀνεκαλύφθησαν ἔργα γλυφῆς ἄξια ὀπωσοῦν νὰ συγκριθῶσι μὲ τὰ τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης. Τίποτε δὲν ἐσώθη ἐκ τῶν χρόνων τοῦ Ναβουχοδονόσορ, οὔτε τῆς Σεμιράμιδος, οὔτε τοῦ Βήλου· τὰ ὀνόματά των μένουν εἰς τὴν ἱστορίαν, ἀλλ' οὐχὶ εἰς τὴν γλυφήν. Περὶ τὸ 1300 πρὸ Χριστοῦ ἐφάνη γλύπτης, ἀξιωθεὶς τοῦ ἐπαίνου ποιητῶν τε καὶ ἱστοριογράφων. Οὗτος ἦτον ὁ Δαίδαλος, σύγχρονος τοῦ Θησέως, καὶ ὄχι κατώτερος τοῦ ἥρωος αὐτοῦ τὴν φήμην καὶ τὸ πολυποίκιλον τῆς τύχης· κατήγετο ἐκ βασιλικοῦ γένους, ἐθαυμάζετο διὰ τὰ ἔργα του ἐνῷ ἔζη, καὶ ἀπεθεώθη παρὰ τῶν Αἰγυπτίων ἀφοῦ ἀπέθανεν. Εἰς αὐτὸν ἀποδίδονται μηχανικαὶ ἐφευρέσεις—μυθώδεις τε καὶ ἀληθιναὶ—περικαλλὴς στοὰ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἡφαίστου κατὰ τὴν Μέμφιδα, ὁ Λαβύρινθος τῆς Κρήτης, κλπ.

ΠΡΟ τινων ἡμερῶν, λέγει Ἀγγλικὴ ἐφημερὶς τῆς Λισερπάλου, τρεῖς παῖδες, κατὰ τὸ βόρειον ἄκρον τῆς πόλεως, ἐνῷ ἔπαιζον εἰς τοὺς ἀγροὺς ὅπου κατασκευάζονται αἱ πλίνθοι, ἀπεφάσισαν νὰ παραστήσωσι δημοσίαν θανάτωσιν. Εἷς ἐξ αὐτῶν ἔστερξε νὰ φερθῇ ὡς ὁ κατάδικος, ὁ δεύτερος ὡς ὁ δήμιος, καὶ ὁ τρίτος ὡς ὁ ἱερεύς. Ἐστοίβασαν δὲ πλίνθους, εὗρῆκαν σχοινίον, καὶ ἐκρέμασαν αὐτὸ ἀπό τινος ξύλου. Ὁ κατάδικος ἀνέβη ἐπὶ τῶν πλίνθων, μὲ τὸ σχοινίον περὶ τὸν τράχηλον, καὶ ἀφοῦ ὁ τοῦ ἱερέως ἀντιπρόσωπος ἐμουρμούρισεν ὀλίγας τινὰς φράσεις, ἐκρήμνισεν ὁ δήμιος τὴν στοῖβαν τῶν πλίνθων, καὶ ὁ καθ' ὑπόκρισιν κατάδικος ἀληθῶς ἐκρεμάσθη. Οἱ σύντροφοι ἐζήτησαν νὰ λύσωσιν αὐτὸν, ἀλλὰ δὲν ἠδύναντο· καὶ ἂν δὲν ἐπρόφθανεν ἄνθρωπος τῆς γειτονίας νὰ κόψῃ τὸ σχοινίον, ὁ παῖς ἀναμφιβόλως ἤθελεν ἀποθάνει. Καθ' ὃν καιρὸν ἀπηλλάχθη τῆς ἐπικινδύνου θέσεως, ἡ γλῶσσά του ἤδη προεῖχε, καὶ τὸ πρόσωπόν του ἦτο διόλου πελιδνὸν (μελανόν.)

ΕΝ Ῥώμῃ τοπάλαι ἐξεδίδετο σύγγραμμά τι ὁμοιάζον μὲ τὴν ἐφημερίδα τῶν νεωτέρων· ἐκαλεῖτο δὲ Acta Diurna, Πράξεις Ἡμερήσιαι· ἀνέφερεν ὡς ἐπιτοπλεῖστον τοκετοὺς, θανάτους καὶ γάμους. Ἀπόσπασμα ἐκ τούτων διετήρησεν ὁ Πετρώνιος. Συγχρόνως ἐξεδίδοντο καὶ αἱ τῆς Συγκλήτου ἀμφισβητήσεις, ὑπὸ τόνομα Publica Acta, Πράξεις Δημόσιαι. Ἡ δὲ πρώτη νεωτέρα ἐφημερὶς ἐφάνη ἐν Βενετίᾳ, καὶ ἐκαλεῖτο Γαζέττα, ἐκ τοῦ νομίσματος τοῦ διδομένου εἰς ἀγορασμὸν ἑνὸς ἀντιγράφου· διότι δὲν ἐτυπόνετο, μολονότι πρὸ πολλοῦ εἶχεν εὑρεθῆν ἡ τυπογραφικὴ τέχνη. Τριάκοντα τόμους ἐκ τούτων συνήθροισεν ὁ Μαγλιαβέκης, οἵτινες καὶ σώζονται ἀκόμη ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτοῦ.

ΕΝΩ μία τῶν ὀρνίθων μου, λέγει τις, ἐπιμελῶς ἔβοσκε τὰ τέκνα της, ὅλα νησσάρια (παππάκια), μέγας τις ποντικὸς, αἴφνης ὁρμήσας, ἥρπασεν ἐξ αὐτῶν ἕν, καὶ ἡτοιμάζετο ν' ἀπέλθῃ· ἀλλ' ἡ ὄρνις, ἅμα ἰδοῦσα τὴν κλοπὴν, ἐπέταξε κατὰ τοῦ ποντικοῦ, ὅστις ἔῤῥιψε τὸ νησσάριον, καὶ ἤρχισε προσβολὴν κατὰ τῆς μητρός. Μετ' αὐστηρὰν δὲ μάχην, ἥτις διήρκεσεν ἱκανὰ λεπτὰ, ἡ ὄρνις ἐξεκόλαψεν ἀμφοτέρους τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ποντικοῦ· ὁ ἄθλιος, ἤδη παντάπασι νικημένος, ἐζήτησε νὰ φύγῃ, ἀλλὰ φυσικὰ δὲν ἔβλεπε· καὶ ἡ ὄρνις, ἀκολουθήσασα, ἔτυπτε καὶ ἐκόλαπτεν αὐτὸν ὅσον ἠδύνατο βιαιότερον, μέχρις οὗ τὸν ἐθανάτωσε.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἡ κατὰ τῶν Βανδίλων Ἐκστρατεία τοῦ Βελισαρίου, 17. Τὰ κατὰ Θεοδόσιον καὶ Κωνσταντίαν, 20. Ὁ Ῥασσέλας. Κεφ. 13–16. 22. Ὁ ἐν Παρισίοις Ὀβελίσκος τῆς Λούξορ, μετὰ Εἰκονογραφίας, 25. Ὁ Ἐξόριστος, 27. Ὁ Ἱστοριογράφος Προκόπιος, 31. Περὶ τῆς Γλυπτικῆς, 32. Μίμησις Δημοσίου Θανατώσεως, 32. Ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐφημερὶς, 32. Παράδοξος Συμπλοκὴ, 32.